

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXV Број 667
Субота, 10. октобар 1964.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

Рат око чабра

Када су велики италијански градови имали још статус независних држава, неки војник који је 1249. служио у војсци града Болоне прешао је у војску града Модене и понео при томе са собом храстови чабар из кога је појио свог коња. Власти Болоне нису настојале да им

се изда дезертер, али су упорно тражиле да им се, као сопственост града, врати дрвени чабар. Међутим, управљачи Модене одбили су овај захтев и између два града избио је рат који је трајао двадесет две године и стајао много жртава. Чабар који је био разлог овом дугом и крвавом сукобу до данас се још налази у Модени.

Због чачкалице

Француски правник по имену Огист Жилбер појавио се једног дана 1907. године на шалтеру гардеробе Лионске станице у Паризу и, пружиши обичну дрвену чачкалицу запрепаштеном службенику, замолио га да његов „пртљаг“ узме на чување. Службеник је одбио да

прими чачкалицу сматрајући да је тај захтев обична шала.

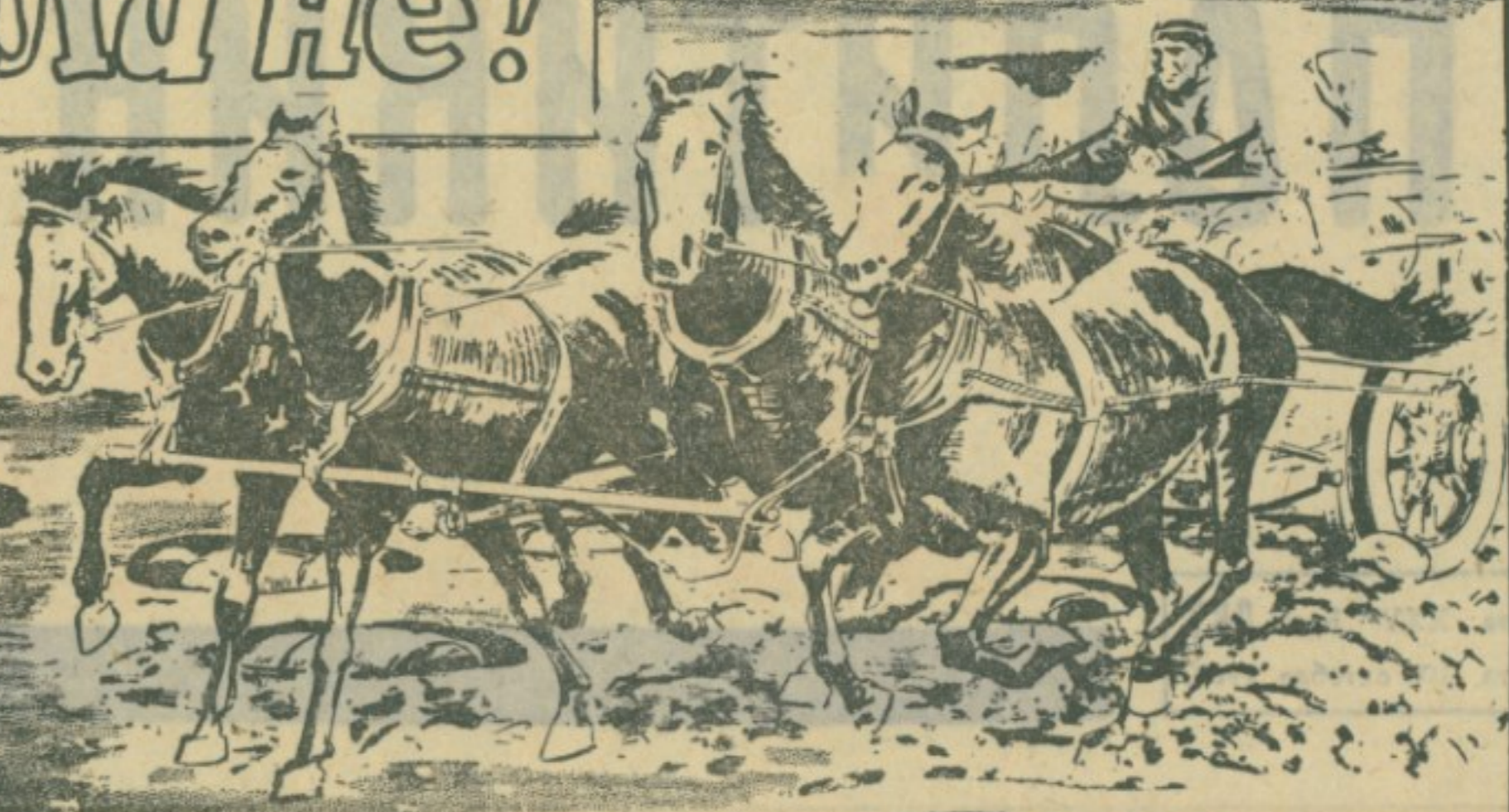
После тога Жилбер је покренуо судски процес против министарства социјалне политике тврдећи да је француска република у лицу службеника станичне гардеробе нарушила закон. Предмет је разматран у разним судским инстанцама више од 20 година. Огист Жилбер је на крају победио и све судске трошкове морала је да плати француска влада.

У ОВОМ БРОЈУ: *Сисоно-*
сна идеја. Мало миша, ма-
ло истине о музици. Ане-
гдоше. Из живота Буфала
Била. Човек на Месецу.
»Маријана» шоне. Ошо Пре-
минер. Вести са сликама.

Ripley's - Веровали или не!

ТРИКЛАСИКА ИСТИГАЛА ЈИ! А ИУИД.И:КШХ ТИЕЛИА!

ВИЗАНТИЈСКИ ЦАР ЈОВАН ШИМСКИ ОДЛУЧИО ЈЕ ДА ОРГАНИЗУЈЕ ТРКУ МАДА ДЕ ТО КАСИКА СТАЗА БИЛА ПУНА БЕЛИКИХ РУПА ОН ДЕ НАРЕДИО ДА СВАКА ОД 50 РУПА УРЕ ПО ЈЕДАН РОБ И ДА ПОТУРИ ЛЕБА ДОК СВОКОЛИЦЕ БУДУ ПРОЛАЗИЛЕ! НЕКИМ СЛОМ НИЈЕЛАМ ОД РОБОВА НИЈЕ БИЛО ОЗБИЉНО РАЊЕН И СВИМА ЈЕ БИЛА ПОДАРЕНА СЛОБОДА

КРИСТОФЕР КОЛУМБО

(1451-1506) СЛУЖБЕН У БРИТАНИЈИ КАО ДОБАР ГОВОРНИК, БИО ЈЕ ЧЛАН ПАРЛАМЕНТА 60 ГОДИНА И ЗА ТО ВРЕМЕ ЈЕ СВАКИХ 10 ГОДИНА ОДРАЖАО САМО ПО ЈЕДАН ГОВОР!

© King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights reserved.

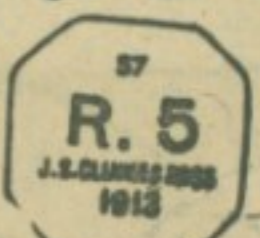
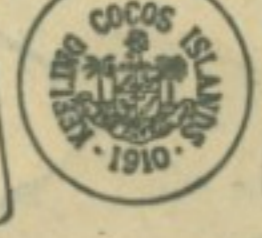
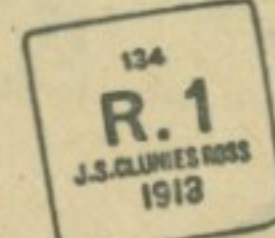

РИБА "ЗВЕЗДОЈАДАЦ"
ХРАНИ СЕ САМО СВЕТЛЕТИМ РИБАМА КОЈЕ У ТАМНИМ ДУБИНАМА ОКЕАНА ВАЈСТАЈУ КАО ЗВЕЗДЕ

ПТИЦА С ИНОЧАРИМА
МОРСКА ПТИЦА УРИА ААЛГЕ ИМА ОКО ОКИЛУ ШАРУ КОЈА ПОДСЕМА НА ИНОЧАРИ СА БЕЛИМ ОКВИРОМ

НОВАЦ

КОЈИ ЈЕ ИЗДАВАО ГУВЕРНЕР ЧОН ДОС ОД 1910 ДО 1913. ГОДИНЕ НА КОКОСОВИМ ОСТРВЦИМА БИО ЈЕ ОД ОБИЧНЕ КОЖЕ.

КОЛИБЕ

У КАФЕР ХАЛИБУ (СИРИЈА) НАКЊЕНЕ СУ ОД БЛАТА И ПЛЕВЕ И У њИМА ЈЕ СВЕЖЕ САК ЗА ВРЕМЕ НАЈВЕЋИХ ЛЕТЊИХ ЖЕГА. ЗИМИ ЈЕ У њИМА ТОПЛО ЈЕР СЕ ЗАГРЕВАЈУ ДАХОМ ЉУДИ И ДОМАЊИХ ЖИВОТИЊА.

РАДИО-КЛОПНЕ ЗА АЈКУЛЕ

Ајкуле су познате и по томе што имају слаб вид а и чуло мириса није им баш најфиније. На који начин онда примете плен који се често налази и доста удаљен од њих? Захваљујући њиховим покретима стварају се у води акустичне вибрације на око 250 метара околно.

На тај начин су амерички научници Доналд Нелсон и Самјуел Грубер могли да претворе један радио-одашљач у праву клопку за ајкуле. Испрекидани звуци ниске фреквенције (60 херца) показали су се најефикаснијим. Ипак ови научници сматрају да ајкуле не чују стваран шум (јер оне имају и тврде уши) већ само примећују механичке вибрације помоћу својих осетљивих органа размештених дуж тела.

ШАРАНИ НА ПОСЛУ

Предузеће за расподелу електричне енергије у Енглеској набавило је 15.000 младих шарана одгајених у рибањацима Хонг-Конга. Треба да се изведе под виг — да шарани очисти траву из воде којом се напaja једна од главних централа Енглеске. Овакве исте оплите већ су чинили Американци са шаранима у Малајзији.

Са свих меридијана

У једној од чикашких болница испитују најмањи на свету рендгенски апарат: дужина му је свега седам и по сантиметара. Апарат добија покретачку енергију од једне мале батерије, тако да се прегледи могу обављати и на местима где нема електричних инсталација.

Староегипатско молитвенно камење имало је извајане уши да би божанство боље "чуло" молитве верника.

Анкета која је недавно била спроведена у Сједињеним Америчким Државама показала је да због дисцеларних целова Американци изгубе годишње око 700 милиона долара.

Један од разлога који у Енглеској спречава увођење возње десном страном путева и улица јесте и тај што сви аутобуси имају врата на левој страни.

Независно од тога када се ко родио, у Јапану се за рођендан сматра дан Нове године и сви се од тог дана сматрају старијим за годину дана. Беби која се, на пример, родила 30. децембра, 1. јануара је, по овом рачунању, већ годину дана.

Змија рингал, која живи у Индији и Јужној Африци, у стању је да с пет метара даљине "пљуне" ослепљујући отров право у очи човеку који јој се приближава.

Како тврде јапански и аустралијски истраживачи већина голубова писмоноша губи оријентацију за време лета и не враћа се кући због телевизијских отпремних станица. Њихове емисије, очигледно нарушавају способност оријентације.

У Сједињеним Америчким Државама конструисано је аутоматско окно које се отвара само чим се издужу у просторији загади. Механизам који отвара окно реагује не само на загађеност просторије већ и на температуру изнад одређене.

Један западнонемачки музичар конструисао је оргуље са цевима од папира им-

прегнираним неком пластичном масом. Звук је исти као и оргуља са обичним металним цевима. Необичне оргуље имају више од 800 папирних цевки.

Дон Коен, професор психологије британског универзитета у Манчестеру, недавно је објавио резултате својих истраживања о брзини којом говоре мушкарци и жене. Показало се да за 30 секунди жена изговори 80 речи з мушкарца — 50, за 60 секунди: жена — 116, мушкарца — 112. Разлика је приметнија за период од 120 секунди: мушкарца — 152, а жена 214. Професор Коен објашњава ту појаву делимично тиме што

се жене много више баве децом и због тога су принуђене да брзо реагују на поступке и питања својих потомака.

Недавно је у Чикагу био изведен занимљив опит. У једном биоскопу била је приређена биоскопска представа само за мајмуне. Оним мајмунима којима би досадило да гледају филм било је змогуће да слободно изиђу. Међутим, мајмуни су с великим занимањем гледали филмове о животињама, нарочито о себи самимима. Али, сви мајмуни су уз страховите крике напустили салу када се на екрану појавила змија — њихов најљући непријатељ.

Математички знаци "плус" и "минус" доспели су у Европу из арапског света. Интересантна су поређења која имају са арапским научницима служили формулишући извесна правила за рачунске операције у којима се појављују ови знаци. Ево како су они објаснили мажење бројева или израза који испред себе имају ове знаке: "плус" пута плус дају плус — "пријатељ мога пријатеља је мој пријатељ"; "минус пута минус дају плус" — "непријатељ мога непријатеља је мој пријатељ"; "минус пута плус дају минус" — "непријатељ мога пријатеља је мој непријатељ"; и на крају "плус пута минус је минус" — пријатељ мога непријатеља је мој непријатељ.

РОЂЕЊЕ СЛАДОЛЕДА

Сладолед се први пут појавио на столу римског императора Нерона 62. године наше ере. Да би задивио своје госте, Нерон је наредио да се сок разних плодова помеша с ме-

дом и снегом и да се том смешом напуне пехари. Снег за овај сладолед, први у историји, доносили су специјални тркачи са врхова Апенинских планина.

ЈЕЗЕРО ОД МАСТИЛА

У близини алжирског града Сиди-бел-Абеса налази се необично језеро. Његовом водом може се, као мастилом, писати по папиру. Језеро добија воду из две реке од којих

је једна богата солима гвожђа, а друга распаднутим и раствореним остацима биљака и животиња. Воде ових двеју река, помешане, образују течност сличну мастилу.

ЗАКРЖЉАЛА ФАУНА

У музеју природних наука у Будимпешти, доктор Денеш Јаноши класификује кости пронађене у једном месту северне Мађарске, — које потичу од животиња пре 400.000 година. У овом неочекиваном музејском "благау" налазе се кости малих глодара, великих травоједа, месождера и других које показују да је већина тих животиња била далеко већа од својих данашњих потомака. Јелени, бизони, медведи и лавови били су за трећину већи од данашњих. Пронађени су и остаци једног циновског кастора (дабра). Ово је најбогатије европско налазиште остатака секундарног периода глацијалне епохе, тако мало проучаваног до сада.

Заштитно стакло за петлове

Заштитно црвено стакло од пластике за очи петлова од шест до седам недеља начинили су амерички научници — да би скренули њихов поглед. Снабдевени овим штитовима и најбешњи борци — петлови губе одмах сву агресивност што је веома важно за одгајиваче на великим фармама.

Одмах да се договори-мо: не можемо баш гарантовати да је прича коју ћемо испричати о пореклу израза „живети на великој ноzi“ сасвим тачна, али је несумњиво занимљива.

За рођење овог израза крива је — или заслужна — мода која се појавила у Енглеској још у 12. веку. На палцу десне ноге енглеског краља Хенрика II Плантагенета појавио се наказан изразтај који он никако није могао да сакрије својом дотадашњом краљевском обућом. Због тога је поручио себи ципеле са дугачким, шилјатим и при врху заврнутим „носивима“.

Последнице су биле поражавајуће. Већ сутрадан обућари су просто претрпани поруџбинама за „носату обућу“ и сваки нови поруџилац трудио се да превазиђе претходног. Краљ је, најзад, сматрао да треба и законом да о-

НА ВЕЛИКОЈ НОЗИ

раничи дужину „носева“ (30,48 сантиметара), а грофовима од две стопе. Обичним грађанима дозвољавало се на носе ципеле с носем не дужим од пола стопе; витезовима и баронима дозвољене су ципеле с носем од једне стопе

(30,48 сантиметара), а грофовима од две стопе.

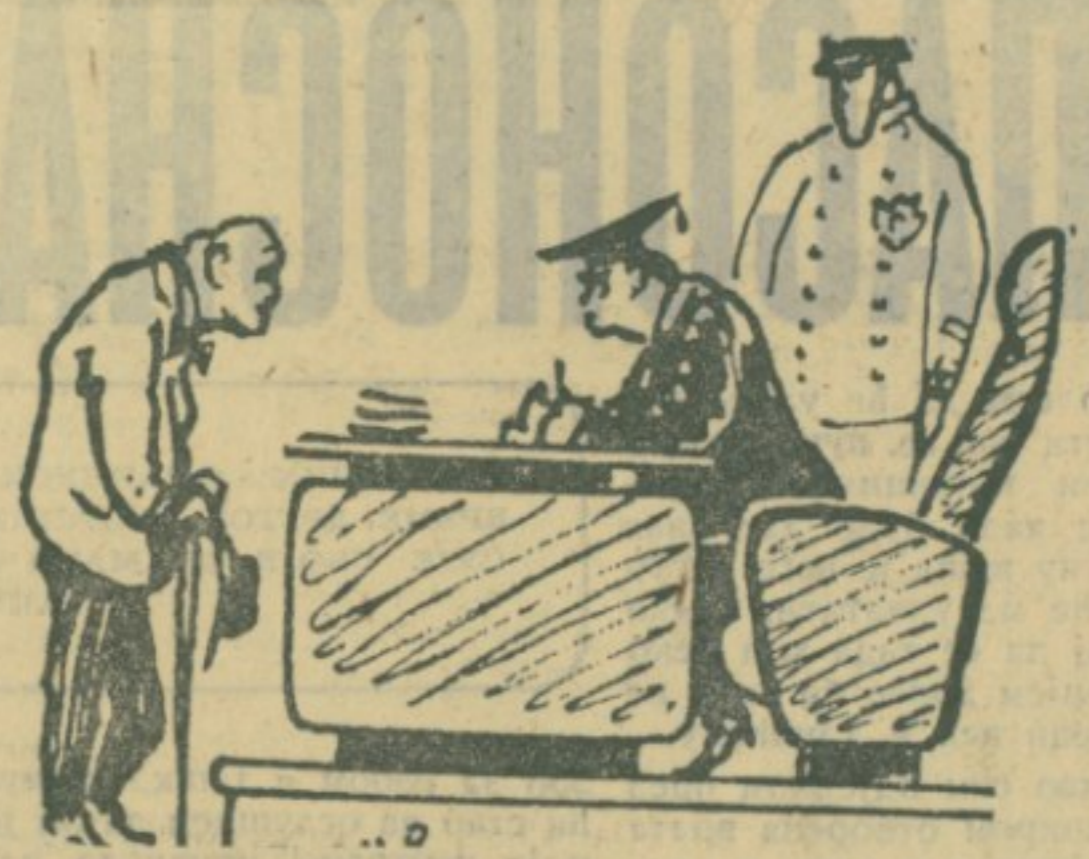
Величина ципела постала је на тај начин мерило богатства и друштвеног угледа. За богате људе, а то су били углавном пле-

мићи, почело се говорити: „Ти живе на великој ноzi“.

Да се те огромне ципеле не би скидале с ногу, помодари су били приморани да у њих трпају сено. Због тога се у Француској, коју та мода није миношшла, родила изрека истог значења „имати сено у ципелама“, која такође значи „живети у изобиљу“.

Међутим, постоји мишљење да је мзду ципела с дугачким носевима навео не Хенрик II, већ његов отац Готфрид Плантагенет. Други, пак, сматрају, да се обућа с дугачким носевима појавила тек у 14. веку.

Једно је ипак несумњиво: израз „живети на великој ноzi“ (код неких народа се каже „на високој ноzi“ или „на широкој ноzi“) потекло је од моде ципела са великим, заврнутим носевима због којих су и саме ноге изгледале велике.

ЛАКОМИСЛЕНОСТ

Вилијем Сенд, осамдесет четворогодишњи сопственик једне гараже, морао је да изиђе пред суд енглеске грофовије Букингемшир због неопрезне доживе, Дајући изјаву, он је морао да призна да је јед-

ном већ долазио у сукоб са саобраћајним правилима, и то 1904. године. Тога пута он је веома лако мислено прекорачио дозволу брзину: возио је брзином већом од 12 километара на час.

Враћање традицијама

После другог светског рата национална одећа Јапанаца — кимоно — почела је да нестаје и да своје место

уступа европском оделу. Међутим, у току припрема за предстојећу Олимпијаду у Токију, оживело је и интересовање за многе старе обичаје, као и за националну одећу. Због тога су у многим јапанским градовима били организовани нарочити курсеви где Јапанке могу да науче све о „елегантном и неусиљеном ношењу кимоноа“.

Да се роди зграбо...

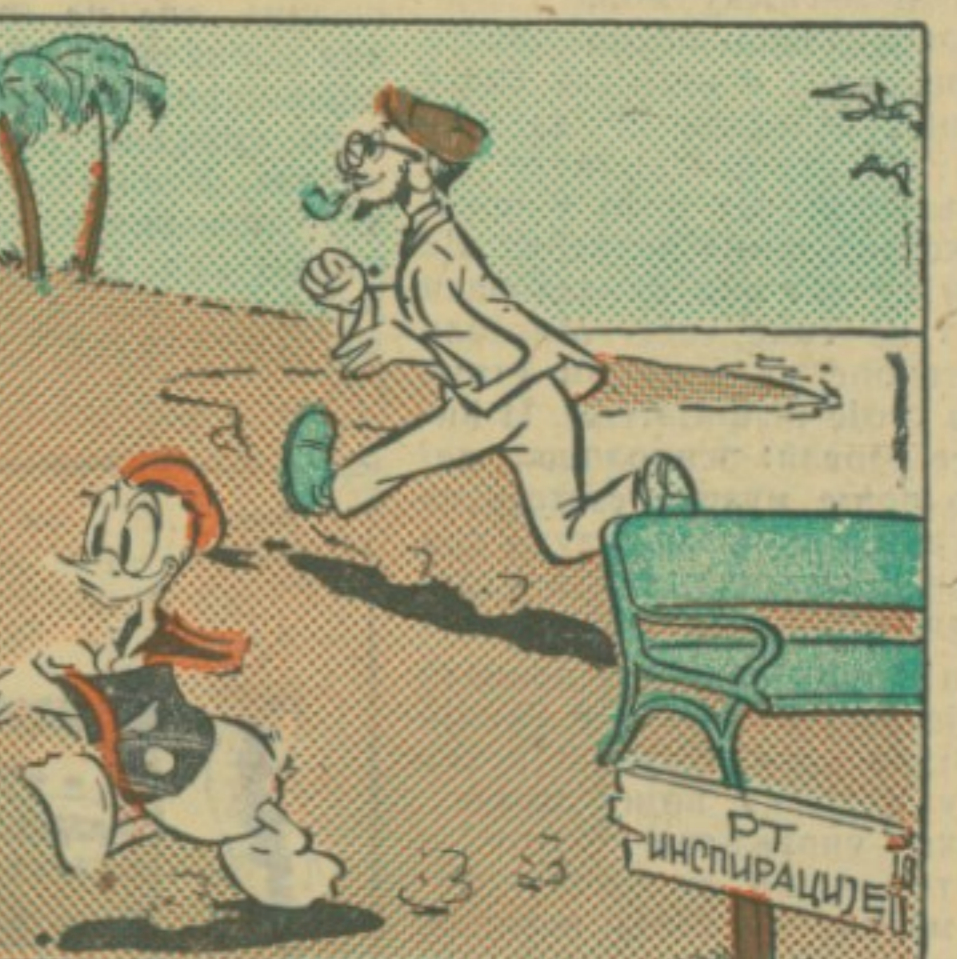
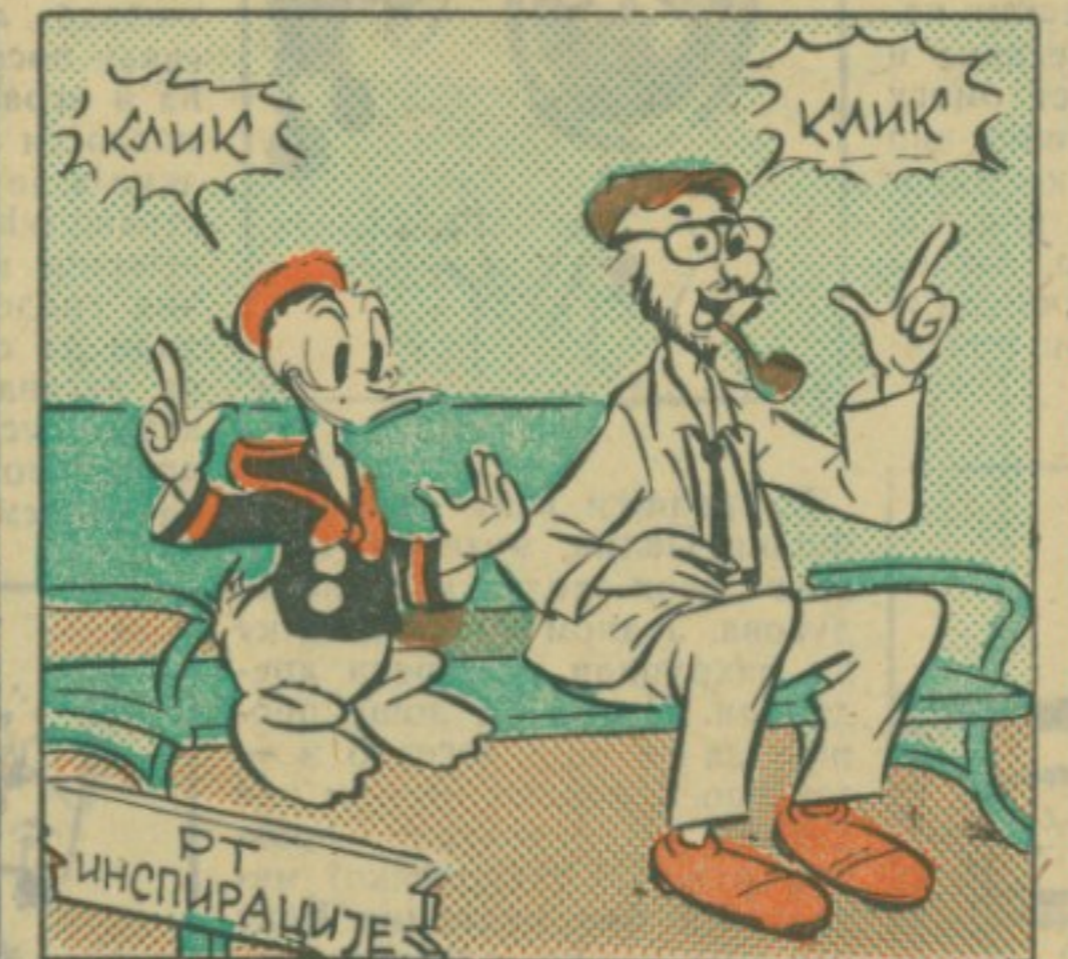
У породилишту при медицинском факултету у Лајпцигу, у Источној Немачкој, однедавно се употребљава електронски фонокардиограф. Нови апарат омогућује да се повороћенче детаљно прегледа још пре но што се појави на свет. Аутоматски „педијатар“ утврђује да ли детету срце и мозак правилно функционишу, одређује количину кисеоника у крви и друго.

ЗЛАТНЕ КОНЗЕРВЕ

Одавно је већ познато да песак Аљаске садржи у себи злата. Један предузимљиви канадски трговац, одлучио је да из ове познате чињенице извуче што већу корист. Наиме, он је дошао на идеју да у конзерве пакује „чисти, без примеса, златоносни песак Аљаске“, и да га продаје богатим туристима.

„Пешчани“ авантуриста већ је продао више хиљада конзерви с песком које највише купују лаковерни љубитељи екзотике.

СПАСОНОСНА ИДЕЈА

Знао сам да ће улице почети да се пуне немачким војницима и агетима, а када буде дат знак за узбуну више је него сигурно да ће ме ухватити. Сваки покушај да се тада код некога сакријем донео би смрт не само мени већ и домаћину.

Угледао сам одједном пред собом широм отворена врата неке кућерице и ушао не размишљајући много. Преда мном се пружио дуг ходник који ме је довео до степеништа покривеног црвеном жанилом. Попао сам се до другог спрата, а никог нисам срео. Ту је на дебелим храстовим вратима, писало на немачком: „Клуб пријатељства“. Није било сумње да је то био један од оних локала које су колаборационисти отворили по целом Паризу да би се додворили окупатору, а и да би од чланова измузлили што више новца.

Клуб је морао бити празан у пет часова по подне, јер су овдје локали радили углавном само ноћу. Одједном помислих да ако успем ту да уђем то ће бити последње место на коме би ме тражили кад блокирају квартал. Врата клуба била су добро забрављена са катанцем који се излазило са спољне стране. Изнад врата налазио се стаклени прозор. Пришао сам и прикладно уво на врата: није се чуо никакав шум.

Добрабично сам рукама горњу ивицу та и одупрешви се ногом о вакук успео сам да отворим прозор изнад врата. На сам се кроза њ привукао. Одмах сам затворио про-

ПРИПАДНИК ФРАНЦУСКОГ ПОКРЕТА ОТПОРА ЗА ВРЕМЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА ЖАК РОЛАН, ОПИСУЈЕ СВОЈЕ ДРАМАТИЧНО БЕКСТВО ИСПРЕД ГЕСТАПОВАЦА.

зор за собом и тешко дишући стао да послушнем да ли је моје пендрање привукло нечију пажњу.

Кренуо сам кроз просторије и лутајући најзад сам дошао до задњег излаза да би се упознао са путем који ће ми можда затребати.

Скоро ме је ударила кап када сам се нашао право пред једним полицајцем који је стајао на одмаралишту испред врата. Али ни он се није запретио ништа мање од мене. Очи су му се разрогачиле и уз узвик је зграбио кваку стаклених врата. Она су била закључана, али како их је вукао могла су сваког тренутка да попусте. Окренуо сам се и потрчао, уверен да сам сад изгубљен. Улетео сам у главну просторију и набацио рез на врата. Дохватио сам крило прозора над вратима кроз које сам се увукао. Отворио га широм скоро га ишчупавши из шарки да бих створио утисак да сам туда побегао.

Отрчао сам онда до подијума за играње и мале узвишене платформе за оркестар. Са две стране се она налазила на зид. Повукао сам је из све снаге и она се шкрипави помери. Страна до зида није била затворена тако да сам се, једва, увукао испод ње и упирући сву своју сна-

гу, некако је вратио до зида. А онда, потпуно исцрпљен, осетих да лежим потрбушке у мраку и прањини. Дрхтао сам целим телом.

Чуо сам како полицајац који је успео да провали кроз прва врата дрмуса оним која су водила из кухиње. Његова пиштаљка правила је заглушујућу ларму као сирена експресног воза. Са три хица из револвера он је савладао отпор врата и викнуо:

— Излази одатле. Излази са рукама дигнутим вис или ћу ти разнети главу! Лежао сам и хукао. Мноштво корака прошло је степеницама. Чуо сам гласан жагор. Полицајац који ме је први видео тврдио је да сам још сигурно негде ту.

Закључио сам да су отишли у предсобље и чуо да дрмају главна врата која су била споља закључана. Она је један од њих приметно отворен прозор, али то није прихваћено као могућност јер би онај ко кроз њега тако брзо може побећи, свакако био мачка. Чуло се опет неколико револверских хитаца, а онда један глас који је рекао:

— Мора да је ипак окуда побегао, ево пред вратима отргнутог дугмета са његовог капута!

Чуо сам опет бат чизама али низ главне степенице. Нем-

ци су се враћали и то са неким ко им је морао бити ста решина. Пошто су му све објаснили. Пошто их је саслушао почео је да се дере. Што је више викао изгледало да ћу се спасти постајали су све мањи. Био је паметнији од својих потчињених и брзо је закључио да сам дугме могао једино изгубити док сам улазио кроз прозор, а не

кад сам излазио пошто за то нисам имао времена.

Официр је био убеђен да сам искористио тренутак када су његови војници стрчали низ степенице да се поплена на неки од горњих спратова. Наредио је за сваки случај да се просторије још једном претресу и оставио једног да сачека док неко не дође из клуба. На крају је чак закључио да је најважније што су ме покренули и да сада кад сам већ почео да бежим неће бити тешко да ме нека патрола, које су детаљно претресале околину, ухвати.

Војник који је остао да чека поставио је столицу на свега неколико метара од подијума испод кога сам лежао. Ускоро се сав узбуђен појавио власник локала, вероватно обавештен о лому који се овде десио.

И остали део тог поподневца остао сам испод подијума. Свет је долазио и одлазио. Нисам никог видео али сам све одлично чуо. Под на коме сам лежао поставио ми је све торби. Тресав сам се вероватно од напетости и осећао да сам сав мокар од зноја. Страховита жеђ ме је мучила и после ми се све замрачило. Мора да сам заспао.

Кад сам се пробудио чуо сам да у локалу има много више света а музика ми је тачно над главом свирала. Музичари су ногама давали такт и убацивали облаке прашице у моја плућа. Морао сам свим силама да се уздржам да се не закашљем или кишем.

Не знам после, колико је

времена сва та бука најзад престала. Музичари су отишли а за њима и гости. Чуо сам како се поново браве затварају и онда је настала потпуна тишина. Само би се с времена на време чула сирена неког аутомобила са

улице. Пустио сам да прође добрих тридесет минута пре него што сам се покренуо. Био сам слабији него када сам ушао, нешто због претрпљеног страха, а нешто због жеђи и глади. Одупрешви се раменима о зид а ногама о даске подијума успео сам некако да га одгурнем. Проверио сам: горела је нека слаба плава ноћна светиљка али је локал био празан. Извукао сам се и отишао да попијем пет чаша воде једну за другом. Онда сам пошао у кухињу, отворио фрижидер и појео све што сам нашао. Видео сам да је на улазним вратима уместо катанца постављена нова патент-брава која се отвара само — изнутра. А ја сам био изнутра. Окренуо сам дугме и провирio напоље: на степеништу није било никога. Срце ми је кучало да искочи док сам силазио. Напољу се од густе магле није видео ни прст пред оком тако да сам већ после свега не колико корака за сваког ко је остављен да чува кућу, постао потпуно невидљив. Био сам спасен.

МАЛО МИТА, МАЛО ИСТИНЕ О МУЗИЦИ

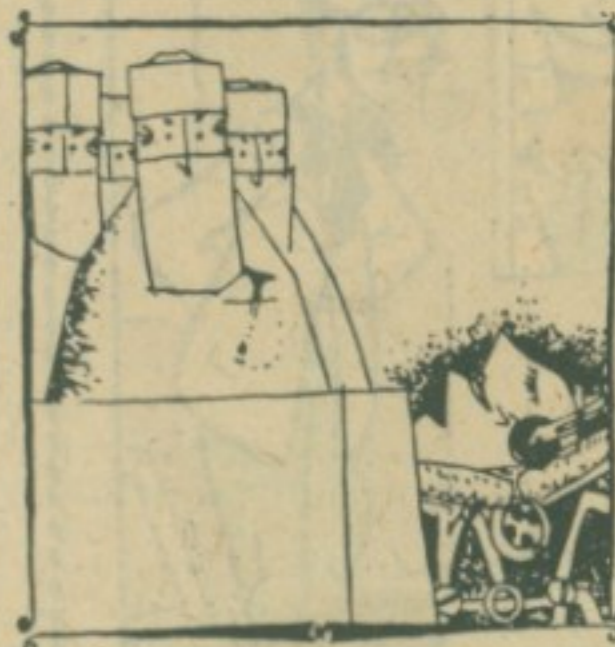
О УТИЦАЈУ КОЛИ ИМА МУЗИКА НА ЧОВЕКА. КАКО ЗДРАВНО ТАКО И БОЛЕСНОГ, СВЕ СЕ ВИШЕ РАСПРАВЉА У НАУЧНИМ КРУГОВИМА, НИКО НЕ ПОРИЧЕ ДА ТАЈ УТИЦАЈ ПОСТОЈИ, САМО ЈЕ ПИТАЊЕ У КОЈОЈ СЕ МЕРИ ОН МОЖЕ ПРИМЕНИТИ У ЛЕЧЕЊУ ПОЈЕДИНИХ ВОЛЕСТИ.

У једном египатском папирусу налази се и рецепт за лечење нероткиња. Као лек препишује се музика. Додуше, одређена музика којој су Египћани придавали магичку моћ.

Наши давни преци чврсто су веровали у магичку снагу музике. Мислили су да песмом и игром дејствују на спољашњи свет и то у правцу који је њима потребан. Варајући су се: они су деловали само на саме себе. Мислили су такође да музиком утичу и на своје непријатеље. И ни су се варали: психолошко дејство војне музике састоји се не само у подизању духа сопствених ратника, већ и у застрашивању противника.

За Наполеона се причало да је за свој пораз у Русији наводио два узрока: руску зиму и руску војну музику. Грчки управљачи Солон и Тиртеј лично су компоновали музику за своје ратнике. Александра Македонског толико је узбуђивала „ратна“ музика да је вадио мач и нартао на све око себе. Кад би се нашао у таквом стању могла га је умирити само тиха, нежна музика.

У Сједињеним Америчким Државама било је 1959. годи-

не основано Удружење музикотерапеута које је себи ставило у задатак увођење музике у лечење разних болести. Данас се музика користи при хируршким захватима који се изводе уз локалну анестезију. Препозната преко слушалица, она на изврстан начин „одвлачи“ болеснике и умањујући осетљивост омогућава смањење количине наркотика. Утицај музике нарочито повољно делује при операцији уха. Спокојна, лагана музика у неким случајевима знатно снижава крвни притисак.

Руски лекар М. Никитин леčio је 1934. неког познатог оперског уметника који је до бијао епилептичне нападе са мо приликом певања њему са мом најдраже арије из опере Римског-Корсакова „Снежана“. До данас је у читавом свету забележено око 50 случајева епилепсије која настаје под утицајем музике. Код неких од ових болесника нападе је изазвала било која музика, док је код других та кво дејство имала само класична или само џез музика, док је код трећих нападе изазивао одређени инструмент, најчешће оргуље или виолончело. Код једне 60-годишње Американке напади су се појављивали само кад је слуша-

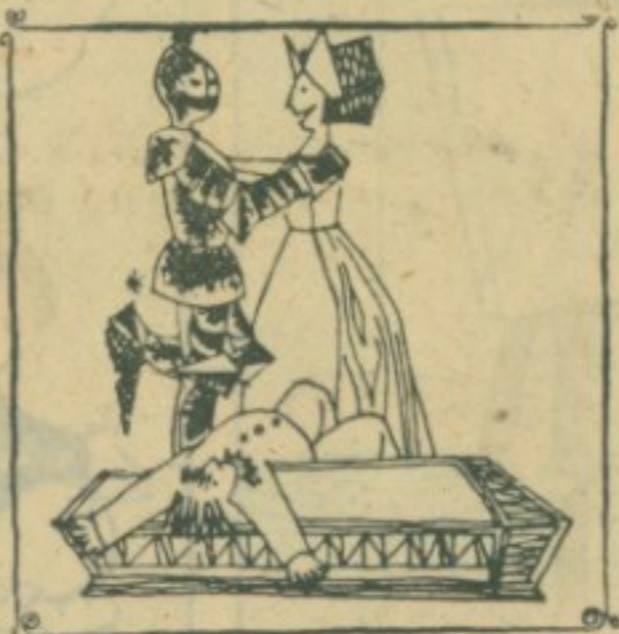
ла Бахове композиције за оргуље.

У средњем веку живео је Филип Палма, музичар чувен због свог талента и својих дугова. Једном су њему у кућу нахрупили разјарени кредитори. Палма би лоше прошао да се није досетио и запевао. Умирећи песмом, кредитори су се вратили празних руку. У старогрчкој митологији бог медицине Ескулап има харфу и њеним звуцима он окупаља ратнике и подиже њихов борбени дух.

Како пише у Библији, староеврејски цар Саул, који је патио од тешких напада меланхолије, смиривао би се само на звуке које је из своје харфе измамљивао будући цар Давид. Платона је препоручивао да се у пролеће слуша музика ради „очишћења“ душе. Он је за отклањање рђавог расположења, љутње, зависти и ноћних мора преписивао нарочиту врсту музике. У персијској историји постоји легенда према којој је један заробљени персијски свирач својим свирањем пред крволочним завојем вачем Тејмурадом спречио масовно ликвидирање тридесет хиљада својих земљака.

Године 1374. у Немачкој се појавила необична болест —

„манија играња“. Стотине хиљаде људи остављали су сваки посао, истрчавали из кућа и играли све док од изнемоглости не би попадали. Епидемија је већ била узела застрашујући вид. Тада су се већници из неколико највећих градова састали и наредили да се свуда свира мирна, лагана музика. Лек се показао успешан: људи су се постепено смирили и необична епидемија је нестала.

Амерички музиколог Гарднер упозорава на опасност од потпуног предавања данашње омладине „врелом џезу“ који раздражује нерве и доводи до масовних иступа. „Ако се не престане са масовном продукцијом овог отрова за уво или ако се код наше омладине не створи нека врста имунитета — пише Гарднер — ризикујемо да се претворимо у нацију неуротичара коју неће моћи да излечи ни најiskusнији лекар“. Највећи обожаваоци заглашујуће џез музике су наркомани код којих она повећава приврженост наркотицима.

НОВИ «УЧИТЕЉИ»

У једној школи у Њујорку недавно је испробан уређај назван „инструктор-робот“ који деци омогућава да сама науче да читају, без помоћи родитеља или учитеља, за око 30 часова.

АНЕГДОТЕ

Савет мудраца

Цар Август замоли свог учитеља Аполодора да га посаветује како ће владати.
— Кад год се разгневиш, рече му учитељ, а ти немој ништа да чиниш, а још мање да заповедаш док не изговориш целу грчку азбуку од алфе до омеге.
— Али док то изговорим, проћи ће ме гнев, одговори му млади цар.
— А то је и циљ мог савета, рече му Аполодор.

Чувај се гнева

Два мудра човека Платон и Плутарх добро су знали каква се неразумна дела могу да почине када човека обузме гнев, па су се тога јако чували. Једнога дана Плутарх се разгневи на свога слугу и рече му:
— Или ми с очию, јер сам веома љут.
А ево како је Платон поступио. И он једног дана замоли комшију да он истуче његовог слугу.
— Туци га сам, одговори му комшија.
— Не могу, јер сам одвећ љут, одговори Платон.

Не даље од папуче

Славни грчки сликар Апел имао је обичај да народу приказује своје слике и да слуша шта појединци о њима мисле. Једнога дана неки папуџија му рече да папуча на слици није добро насликана. Апел га послуша и поправи папучу. Папуџија се понесе тим што га је послушао славни сликар, па му други пут рече како није једна нога добро насликана. Тада му Апел рече:
— Доста, папуџија нека не иде даље од папуче.

Ипак!

Једном је у неком друштву немачки физичар Густав Роберт Кирхов (1824—1887) причао како Фраунхоферове линије спектра сведоче о присуству злата на Сунцу. Један од присутних, неки банкар, приметно му је:
— Каква је корист од тог злата ако ја не могу да га добавим са Сунца?
После извесног времена Кирхов је за проналазак спектралне анализе био награђен енглеском златном медаљом и многим поклонима од злата. Научник их је првом приликом показао банкару рекавши му:
— Погледајте, ја сам ипак добавио злато са Сунца!

Злу не требало

Француски владар Луј XIV волео је да у свакој прилици понови како његова власт и краљевско достојанство потичу од самог бога. Једном у вези с тим он је рекао пред испуљеним дворанима:

— Када бих сада било коме од вас наредио да скочи у воду, он би то без говора морао да изврши. У истом тренутку устао је војвода од Гиза и кренуо према вратима.
— Куда? — довикнуо му је зачуђени краљ.
— Да почнем да учим да пливам, сире, — одговорио му је војвода.

И то је критика

Барет, један од врло угледних некадашњих енглеских глумаца позвао је неког радника да му оправи квар на водоводу. Кад је посао био завршен глумац запита мајстора:
— Да ли би волео да ме видиш у позоришту? — и пружи му бесплатну улазницу. — Али да ми после кажеш како изгледам.
Мајстор прихвати позив, а после неколико дана Барет прими од њега писмо са рачуном за оправку на коме је било дописано: „Три сата прековремено у позоришту — 6 шилинга“.

Слава је релативна

Једном је Јохан Штраус, као већ познати композитор, срео у Бечу старог друга с којим је двадесет година раније седео у истој школској клупи.
— Ах, Јохане! Баш ми је драго што те видим. Кажу, чиме си се читаво ово време бавио? Шта си постао?
А у то време читав Беч је певао Штраусове валцере.

ГЛУМЦИ И СЕОСКА ПОЗОРИШНА ПУБЛИКА

Пред други светски рат цем из дотичног места, гостовале су по околним селима. Представе су се толико допале људима да су понеки пратили трупу „на гостовањима“ и колима и чамцима уз Дунав. Један љубитељ „позоришта“ је чак изјавио:
— За „Јазавцем“ бих ишао чак до Београда.
Уколико је у неком селу тек основана трупа — публика још без искуства шта је то позориште спонтано је учествовала у приказивању. На једној представи „Београд не

кад и сад“ дилетант је требао да запали лулу али никако да повуче дим.

— Па то ти је она шупља деда-Јојина лула, повуци боље! — довикнуо је један домаћин из првог реда, а други, ослобођени овим, почели су да га опозоравају:

— Мора да је дуван увукао влагу!
— Ко зна шта су ти натрпали у лулу.

Али било је и других неспоразума: ако глумац треба другоме нешто да шапне, зачас се зачује из последњих редова стајања, одакле су и иначе протезали вратове да боље виде шта се догађа на позорници.

— Ништа те не чујемо, говори гласније!

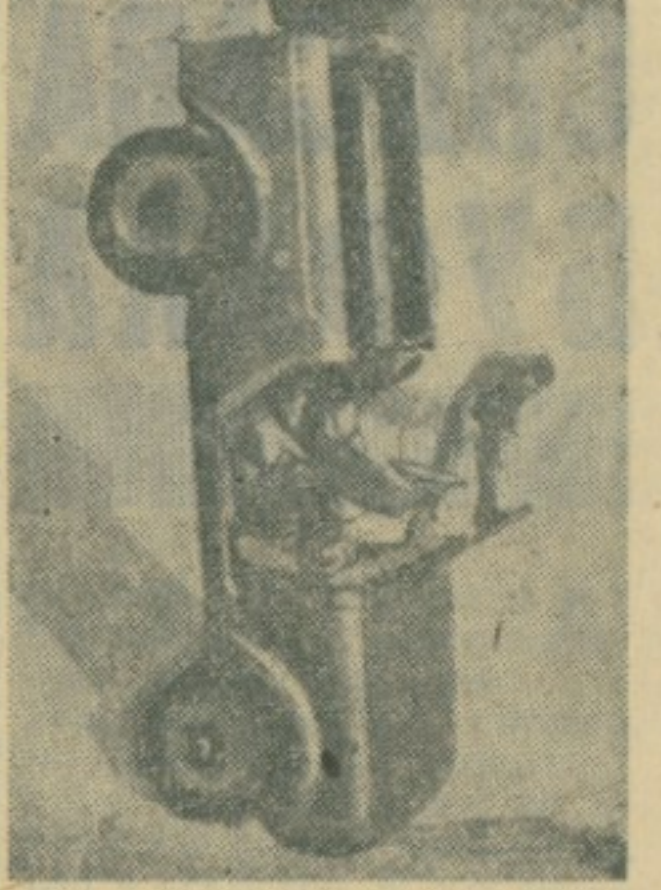
— Па ја му то само шапућем, после нећ видети шта ће бити — објашњава глумац.

Ипак ове представе уносиле су живот у села: правила се позорница, прикупљао потребан намештај за сцену, позајмљивали „костими“ па чак и луше, макар и шупље, као што је била деда-Јојина. „Рађали“ су се и глумци они који су умели да „говоре“ или „певају и играју“, стварале се згоде о којима се данима причавало — до следеће представе или поласка „на гостовање“ — када су као за сватовским колима трчала деца а понеки их домаћини пратили „чак“ до другог места.

СПОРТ СА „ПРЕВРНУТИМ МОЗГОМ“

На монденским плажама Калифорније родила се нова врста „спорта“ — „вожња с преврнутим мозгом“. Возачи терају аутомобил по пешчаним дунама што је могућно већом брзином, а затим га нагло укоче, и то тако да кола дођу у потпуно усправан положај.

Друга врста „спорта“ с калифорнијских плажа су трке на 200 метара на бивољој кожи. За тркачког коња веже се помоћу дугачког конопца кожа и на њу се посади човек који се држи за конопцац. Побеђује онај који има отпорнија колена и стомак, јер правила игре захтевају да се спортиста што је могућно дуже одржи на коњи коју коњ вуче у највећем трку.

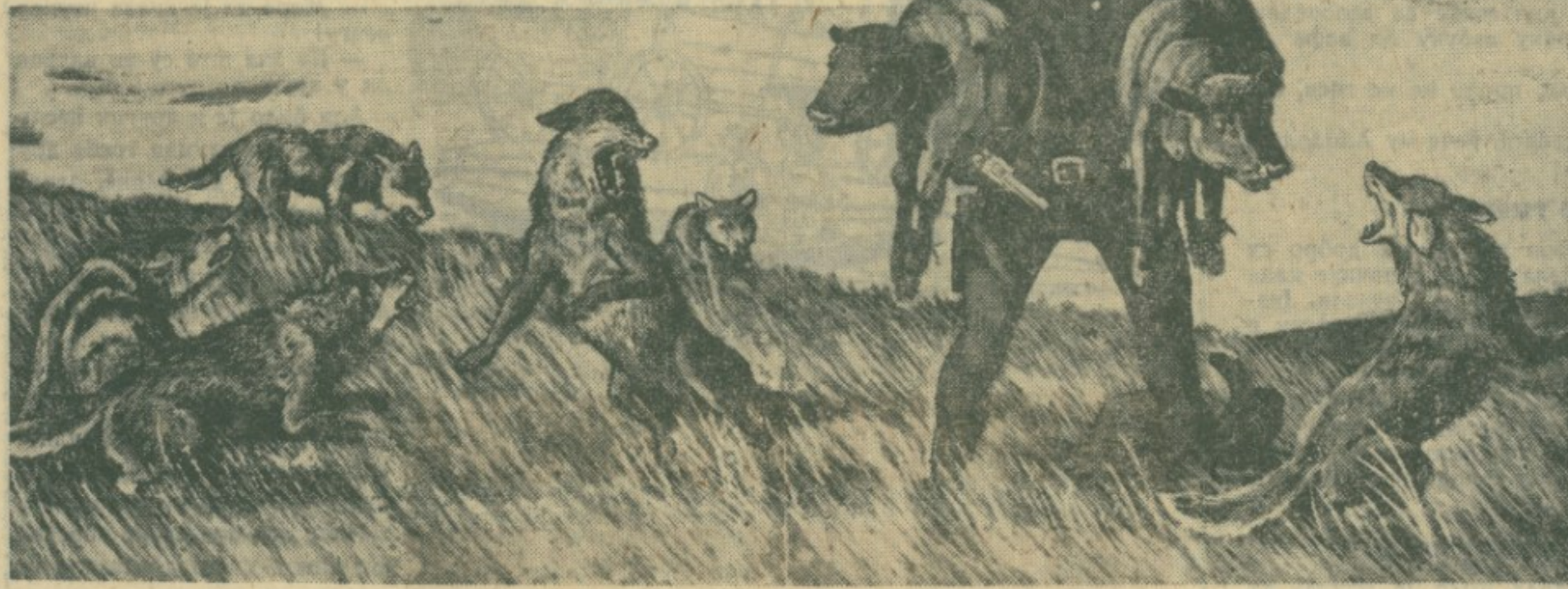
ПОТЕРА ЗА ТИГРОМ WALT DISNEY

БУФАЛО

И Л

СПАСАВА БУФАЛА

СЛАВНИ ЛОВАЦ БУФАЛО БИЛ ВРАНИ ТЕЛАД БУФАЛА ОД РАЗВЕСНЕЛИХ ВУКОВА

Амерички буфало може да захвали за свој опстанак само јакој суши и неперватно оштрој зими 1886. Те године највећи број стоке на равчевима није могао да преживи сушу и хладноћу — листом је липсавала и рачеви су остали празни. Председник општине варшине Гарден Сити, у Тексасу, сетио се тада буфала:

— Треба припитомити буфала и сви су проблеми решени: буфалу не смета ни суша, ни зима, ни било шта друго сем човека. А његово месо је боље од говеђег, његова кожа боља од других кожа а млеко јаче од млека најбољих крава. Човек који је то говорио није био нико други но славни ловац на буфала — Буфало Бил.

Пре 1866. године када је он први пут ступио на тле Дивљег запада тек је било почео масовно истребљење ових животиња. Пре овога само у Сједињеним Државама било их је око 60 милиона. Али после грађанског рата отпочео је масовни лов на њих и животиње су пребациване тек новоподигнутом железницом на исток. Неко време, прича се, могла је да се пређе цела прерија а да се нигде не стане него на тела убијених буфала. Због тога се 1883. веровало да није преживело више од неколико стотина буфала.

У лову на буфала изрочио се прославни Буфало Бил који је дневно добијао око

50 долара од продатих кожа и меса — мада је њега тада мало ко куповао. Ускоро је Буфало Бил постао врло познат па је изабран за председника Гарден Ситија а касније и за посланика Републиканске странке, јер је био лични пријатељ Абрахама Линколна.

Да би показао како припитомљавање буфала није утопија, он је појаво кренуо у лов, али сада је да их убија већ спасава. Само, није било лако наћи стада буфала у огромним просторима прерије. Ипак, за старог ловца који је познавао навике буфала, боље него ико други, то није било тешко. Највише је једна кола са двојицом возача, а са њима пошао у лов. Али да не би кола водила свуда да он је уговорио са њима специјалне димљиве знаке.

После неколико дана лутања стари ловац је наишао на једно стадо. Желео је да ухвати само младу телад да би их што лакше припитомио. Пошто је тихо пешице успео да се привуче ухватио је својим ласом једно младунче и брзо почео да му сапиње ноге.

Али док је још везивао неге телету чуо је фркање свјига коња. То је било упозорење — ка њему је јурила мајка младунчета. Ловац је одмах скочио на коња, покуша вајући да умакне, али је заборавао да му је ласо привезано за седло — други крајем држало теле. Маневри испред развеснеле мајке нису успели и ускоро су се и ловац и коњ нашли на роговима снажне животиње. Револвером је пуцао поред њене главе, али то не би помогло да мајка није приметила сво-

је везано теле и пошла да га ослободи.

Због овог случаја ловац је био опрезнији: чим би ухватио младо теле стављао га је за коња и брзо се удаљавао од стада. Тек после би везивао телету ноге и остављао га да сачека долазак кола. Када је тако ухватио седмо теле чуо је неко кетане. Приметио је десетак преријских вукова који су пошли ка везаним младунцима. Ловац је брзо скинуо свој шешир и ставио га на теле које је непомично лежало на земљи, затим брзо одјахао до другог телета и преко њега ставио свој капут. На треће и четврто је ставио чизме, на пето панталоне — јер је из искуства знао да вукови дуго не смеју да нападају животињу ако осете да мириси на човека. Последња два телета узео је под мишке.

Док је стари ловац стајао опкољен вуковима очекујући са нестрпљивом да се појаве кола, његов коњ је нервозно ударао ногама у близини не усуђујући се ни да остави свог господара, ни да му приђе у помоћ. Једним пуцњем из револвера ловац је убио једног вука и док су се други врзали око овога, он је позвао коња, ставио једно теле испред себе скочио у седло, а друго позади. Али, тако оптерећен, коњ није могао да јури па је постојала опасност да га вукови оборе.

Ловац је успео читав сат да одбја вукове док нису најзад стигла кола у која су натоварили сву телад. У току месец дана Буфало Бил је успео да ухвати 18 телад и пребаци их у своје место где су хранјени на цуцу све док нису мало ојачали.

Крајем 1887. године он је већ имао крдо од 57 питомих буфала. Али требало је чекати да телад одрасту и почну да се множе. Буфало је чуо да у Канади један мајор има крдо од 80 питомих буфала и успео да га откупи цело за 25.000 долара.

Касније је понзво кренуо у

лов на старе животиње да би их припитомио. Само, сваки труд је био узалудан. Мада је успео да доведе неколико животиња оне су првом приликом поново побегле у дивљину. И без тога крдо Буфала Била се множило. Када му је један богат раачер понудио хиљаду долара по гр-

Чувени амерички ловац Буфало Бил, спасао је буфала од потпуног истребљења

лу није се двоумио, јер је знао да ће животиње имати тамо боље услове. За Буфала Била је било важно да је успео да сачува буфала од потпуног истребљења, јер само захваљујући њему постоји у Америци сада још око 25.000 ових животиња.

Али мада је већ имао пуних 70 година стари ловац се није предавао. Опклонио се да ће у Африци ухватити живог лава ласом. И заиста 8. априла 1910. године он је то своје обећање остварио: краљ свих животиња морао је да се преда том седом ловцу и његовом ласу. Када се вратио у Сједињене Државе поздрављен је као национални херој.

Међутим, ловцу ни то још није било доста. Олет за опкладу хтео је да ухвати ласом и једног горилу. Тај лов је био врло напоран. Стари ловац је био обомео од мала рије, али је на крају ипак успео и ту опкладу да добије — само то га је стало главе. Малаарија није губила време, и није дозволила старом ловцу да је улови ласом. Умро је 1919. године.

ДВОГЛАВЕ ЗМИЈЕ

Две главе не изгледају лепше него једна — нарочито ако обе припадају истој змији. А у природи се и то догађа.

У одгајалишту за змије у Порт Елизабету, граду на југу Африке, живела је отровна пешчана змија с две главе. Да се главе не би свађале, службеници одгајалишта хранили су жабама обе главе увек истовремено. Међутим, једног јутра они су открили да је једна змијина глава прогутала другу. Срећом, прогутана глава још је давала знаке живота: извукли су је из чељусти њене сусетке и излечили.

Спасена глава, међутим, није заборавила како се према њој понела њена супарница. Једног лепог јутра, дошавши на посао, чувари су двоглаву змију нашли — мртву. Светећи се за ранији подли напади, настрадала глава убила је своју супарницу, а самим тим и — себе.

Овај случај није и једини. У њујоршком зоолошком врту живела је неколико година двоглава северноамеричка

краљевска змија (Lamproreptis). Њено тело грмало се на две шипе дугачке по се-

ко да једна другу не могу да виде.

Живот и једне и друге двоглаве змије био је веома компликован. Јер, између њих стално су набијали сукоби: једна глава кренула би на једну страну док би друга истовремено хтела да се промета баш у супротном правцу.

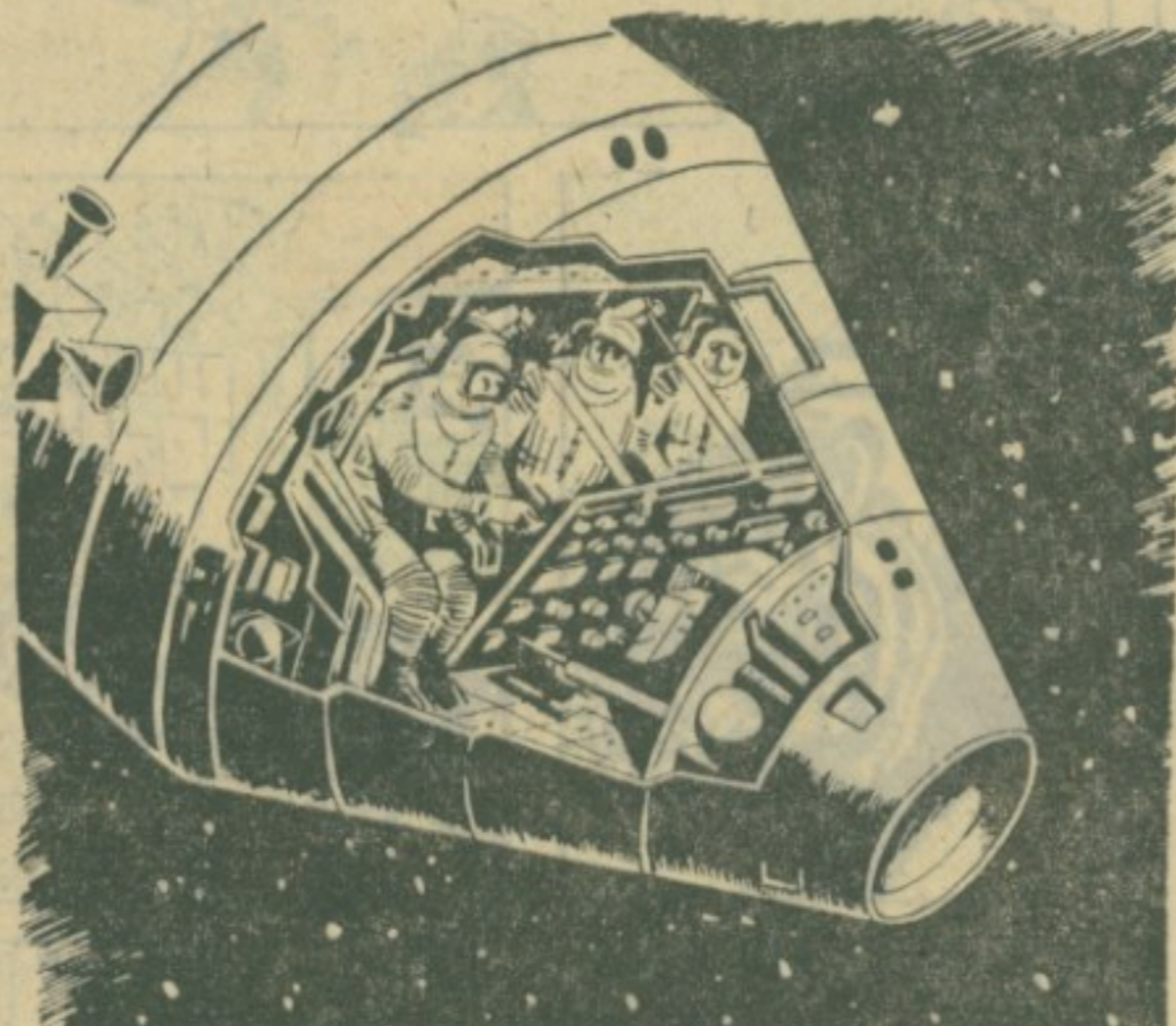
МАЈМУНИ — БРОДОЛОНЦИ

Стражар на једном јапанском патролном броду узбуђено је јавио свом капетану: „Далеко на пучини деца у чамцима дозивају у помоћ“. Брзи патролни чамци одвојили се од брода и покренули бродо-ломницима у помоћ. Посада чамца нашла је на пучизи пет мајмуна који су се грчевито држали за два дрвена сандука и уплашено кричали.

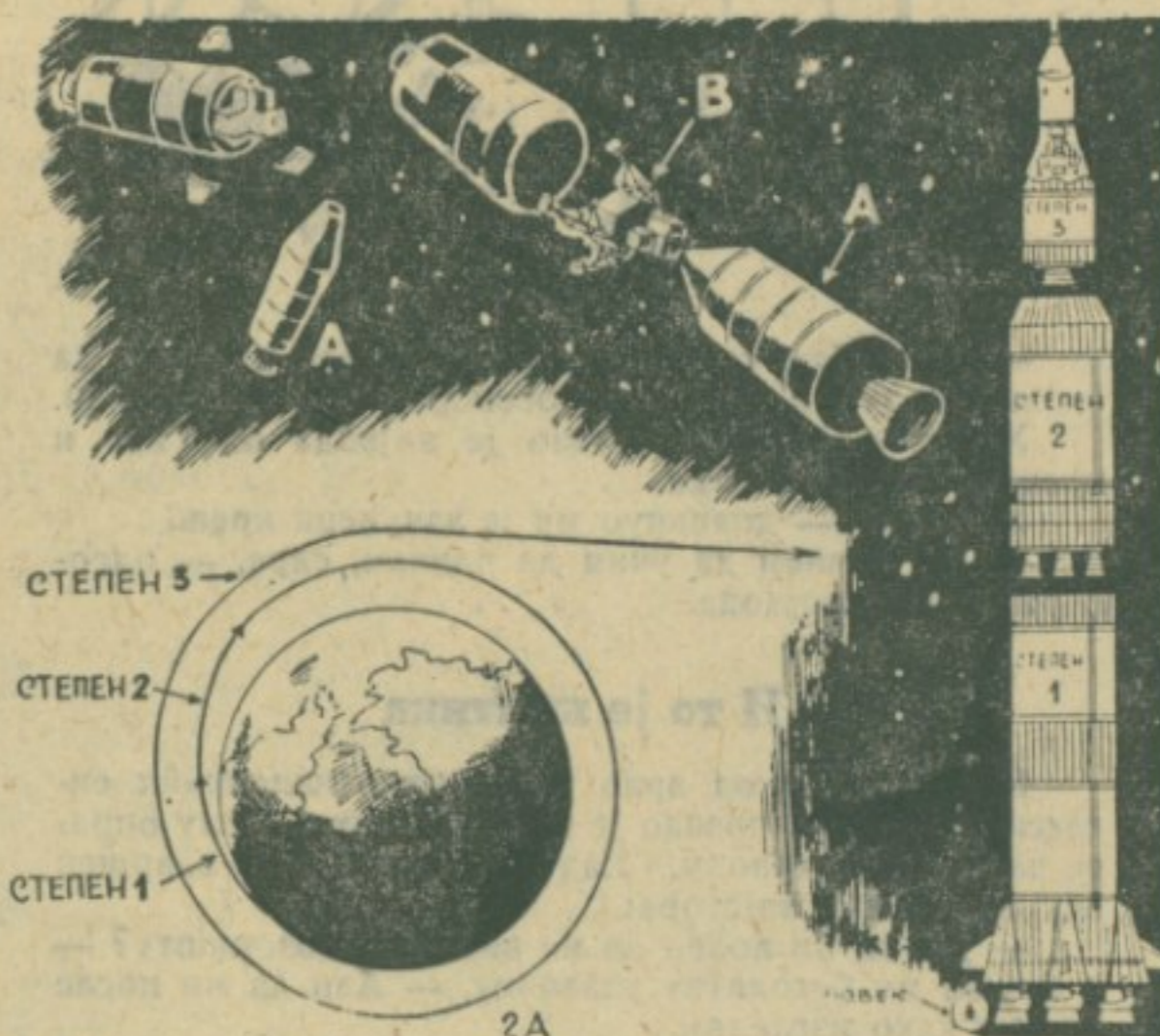
Нико не зна како су мајмуни сами доспели тако далеко од обале.

дам сантиметара. Змија је имала два душника, два једњака и, на жалост, само један желудац. За време хранјења између глава долазило је увек до огорчене борбе. Крај том непрекидном рату учинио је један од чувара коме је на ум пала срећна мисао да за време обедата ви између две главе једне и исте змије комад картона, та-

Човек на Месецу

СЛИКА 1

СЛИКА 2

Кико ће изгледати освајање Месеца што, према предвиђањима научника, треба да се оствари још ове декаде? Ево како научници то замисљају и какве ће бити ракете које ће понети људе на Месец.

Одлазак људи на Месец није никаква утопија, већ замисао која ће се ускоро остварити. Обе велике силе: Совјетски Савез и Сједиње-

не Америчке Државе тврде да ће успети да пошаљу човека на Месец још у току ове декаде, што практично значи за 5 — 6 година.

Свакодневни нови успеси у освајању васионе показују да научници већ сигурно коракају кроз васиону. Амбиције људског ума тешко да ће се зауставити на Месецу. Свака ко ће се наставити са лутањем и даље по васиони. Само

докле? На то питање данас чак ни научници не могу да одговоре.

1.

На овој слици дат је изглед капсуле у којој ће се налазити три астронаута. Њих тројица остају заједно само док се не приближе Месецу, а онда се раздвајају. И док један од њих продужује да кружи

око Месеца, она друга двојица се у специјалној капсули спуштају на Месец. Пошто проведу тамо извесно време, поново се уздигну вис, где се састају са капсулом која је наставила да кружи, и онда крену ка Земљи сва тројица заједно као што су и дошли.

2.

Ово је ракета која треба да повесе астронауте на Ме-

сец. Видите је на цртежу с десне стране, а састоји се из три дела (степен). Величина ракете може се ценити према висини човека од 180 сантиметара који се види доле — при дау првог степена ракете. Пошто се тешка ракета (сва три степена) одвоји од Земље, она се у почетку с муком пробија кроз атмосферу. Али први степен ра-

кете лети само 150 секунди и за то време пређе око 65 километара, а онда се он одбаца и изгори. Ускоро и други степен ракете изгори, а цео трећи степен ракете се и даље креће по орбити око Земље. На крају, када тај трећи степен ракете стигне са оне стране Земље која је најудаљенија од Месеца пада се адез у коме су људи упућује се ка Месецу. Све те опера-

„Маријана“ тоне

За Рихарда Зоргеа, Немца по рођењу и комунисту по убеђењу и свим поступцима, многи кажу да је био највећи и најхрабрији обавештајач у другом светском рату. Зорге је успео да се, по задатку, увуче у редове националсоцијалиста и да га они поштују као дописника немачког листа „Франкфуртер цајтунг“ у Токију. Зорге чак постаје аташе за штампу у немачком посланству у Токију. Немачки посланик нема тајни пред Рихардом Зоргеом: најтананије замисли немачких и јапанских милитариста откривају се пред совјетским обавештајцем. Документарни роман „Зоргеово дело“ из кога доносимо одломак написао је немачки писац Х. О. Мајснер.

Рихард Зорге

Зорге, ако сте у току свих догађаја, да ли вам је позната и последња новост? — запита поморски аташе.

— Не, Али, дознају од вас.

Натузијусу се свидео тако досетљив одговор.

— Карамба! Добро, дакле, „Маријана“ је овде.

— Она лепушката?

Као одговор зачуо се заглашан смех.

— „Маријана“ је брод.

— Ма шта кажете? — зачуди се Зорге.

— Први немачки брод који је пробио блокаду — умеша се Равенбург. — Набијен је одличним оптичким инструментима о којима Јапанци одавно сањају.

— А шта ћемо ми добити за то благо? — запита Зорге.

— „Маријану“ ће наговарати сировом гумом коју код нас у отаџбини с нестрпљивом очекују — одговори Натузијус.

— А како су се момци пробили? Сва су мора препуна Енглеза — запита Зорге.

— Брод је ишао заобилазним путем — објасни Натузијус.

— Судићи по свему, прилично дуга пловидба, — потпуно незаинтересовано примети Зорге.

— Зар брод може да понесе толико горива? — заинтересова се Елброк, трговински аташе. — Ти наши момци су опловили готово пола света док су стигли.

— Карамба! Погодили сте у суштину ствари, уважени колега, — потврди Натузијус. — Чак ни наша „Маријана“ не може да улије у свој стотамачић толико горива. Због тога ју је уз пут хранила јапанска дадиља танкер.

— Претпостављам да се о овоме не брбља унаоколо — примети Зорге.

— Место састајања је државна тајна — промрља Натузијус. — Те координате налазе се код мене иза дебелих челичних зидова. Па чак и онај ко би могао да чита кроз 20 сантиметара дебеле Крупов челик, ништа од тога не би имао. Карамба, све је то

двоструко, троструко шифровано!

— Посланик је, вероватно, усхићен вашим извештајем — обрати се Равенбург Зоргеу. Узео га је под руку и њих двојица полако кренуше зеленом ливадом.

— Чиним што могу — осмехну се Зорге — за то ме, уосталом, плаћају. Хвала вам што сте ме спасли овог Натузијуса. Својим вечитим „кармбом“ стварно ми иде на нерве.

— Сви ми имамо по неку ману — заузео се Равенбург за Натузијуса. — А што се тиче те његове узречице, он мора да оправда овој надимак. Док је служио у морнарици звали су га капетан Карамба.

Зорге подиже главу:

— Нисам знао да он има на димак.

— На то своје „Карамба“ навикао је док је још био питомца поморске академије. То је у оно време била мода.

— У сваком случају — примети Зорге — наш капетан

никад се, изгледа, није одликовао великом маштом.

...Ушавши у свој кабинет, Зорге позва секретара: — Стани крај врата и пази на ходник. Ако се било ко појави, зазвони.

На секретаровом лицу није се ништа могло видети. Стао је крај стаклених врата као што му је било наређено.

Зорге стави на руке беле памучне рукавице, не журећи пређе ходник и резервним кључем откључа врата на кабинету поморског аташеа.

Застори на прозорима били су навучени тако да је у одаји било готово мрачно.

Зорге приђе челичном сефу монтираном у зиду. Он је одлично познавао тај сеф. Али, до тог дана сеф се упорно супротстављао свим Зоргеовим покушајима. Сеф је имао такозвану „цифарску браву“ која се отварада само оном ко је претходно одредио а затим бирао одређену комбинацију цифара или слова. Која ће то реч бити, за висило је од маште сопственика сефа. А капетан Натузијус нијач се није одликовао маштом. После недавног разговора Зорге је био готово уверен да зна ту реч.

Не оклевајући, Зорге је на диску осетљиве браве окренуо: „К-А-Р-А-М-Б-А“. Масивна челична врата попустила су на први лаки додир.

Био му је довољан само је дан поглед на фасцикле да знаје оно што тражи. Зорге њи мирно извадио лист из сефа, ставио га на сто за пушење и разгледао га. Затим је стрпао у уста цигарету и из њепа на кратком капуту извадио кутију шибница. Отворивши кутију, и са цигаре-

том у устима, он се нагао над шифровани документ. На врху цигарете, која у ствари није ни била цигарета, блеснуо је јарки сноп светлости. Минијатурним фото-апаратом, који је био израђен у облику кутије за шибнице, Зорге је снимио телеграм.

Не журећи, вратио је документ на место, затворио сеф и изишао из кабинета.

Равенбург није дао капетану Номури могућност чак ни да се поклони.

— Ово је ствар од огромне важности, капетане. У питању је брод „Маријана“. Капетан Натузијус налази се на мору. А без њега не можемо да одгонетнемо шта значи телеграм неке тајне радио-станице. Тај телеграм ухватио је и нама доставио шеф ваше контраобавештајне службе пуковник Осаки.

Пружио је документ Намури, али на Јапанчевом лицу није се могло ништа прочитати.

— Шта је? Да ли се овде заиста говори о сусрету бродова? — није издржао Равенбург.

Намура скиде своју белу морнарску шапку и притиску је левом руком уз бок.

— Да, ту се говори о сусрету бродова. Неки обавештајцац дознао је тачне координате.

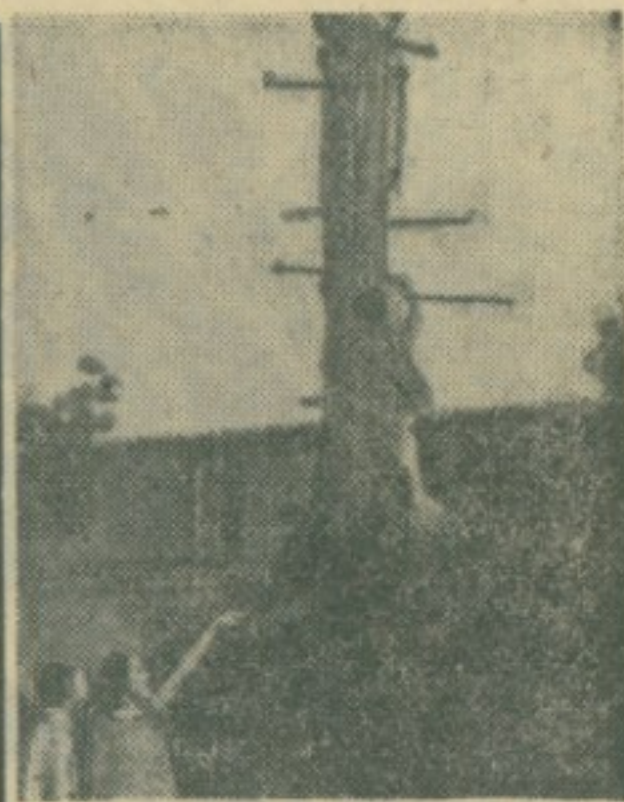
Равенбург је осетио како му се низ чело сливају капи зноја.

— Али, још има времена да се бродови опомени, да се промени место сусрета.

Јапанчеве усне стегоше се у танку црту.

— Баш у овом тренутку — одговори он — „Маријана“ одлази на дно.

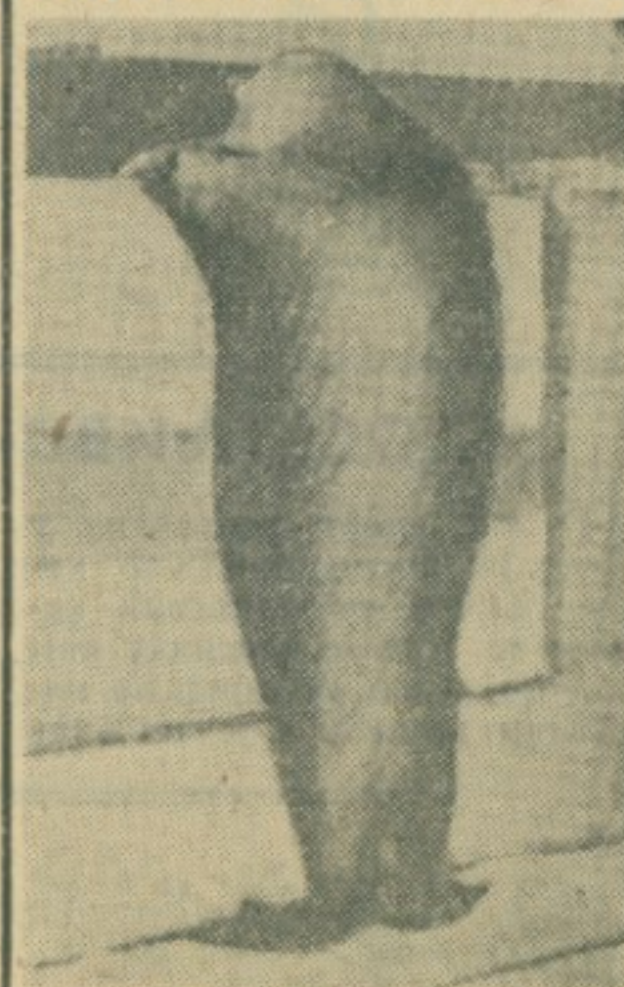
Намура се окрете према сунцу и дубоко се поклони.

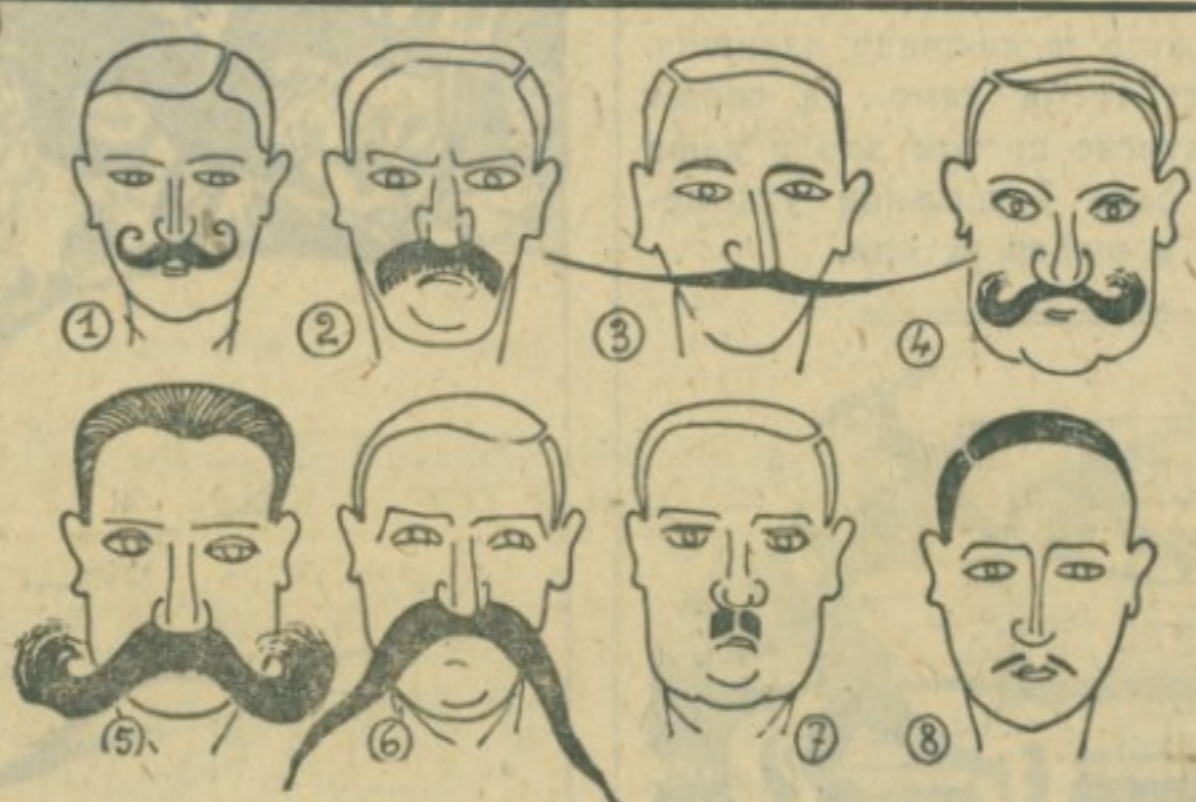
Кућица за птице — страшило

Пројектанти једног недавно завршеног стамбеног блока у Лунсбургу, у Источној Немачкој, веровали су да су предвидели све за удобност не само људи, већ и крилатих становника парка. Насред сквера они су подигли бетонски монолит од кога се на све стране одвајају „грање“. Према замисли пројектанта, монолит је требало да послужи као „кућица за птице“ која би птицама помогла да се навикну на савремену „цивилизацију“. Међутим, птице више воле да праве своја гнезда на стари начин, док модерну „кућицу за птице“ избегавају као право „страшило“.

Пријатељи у невољи

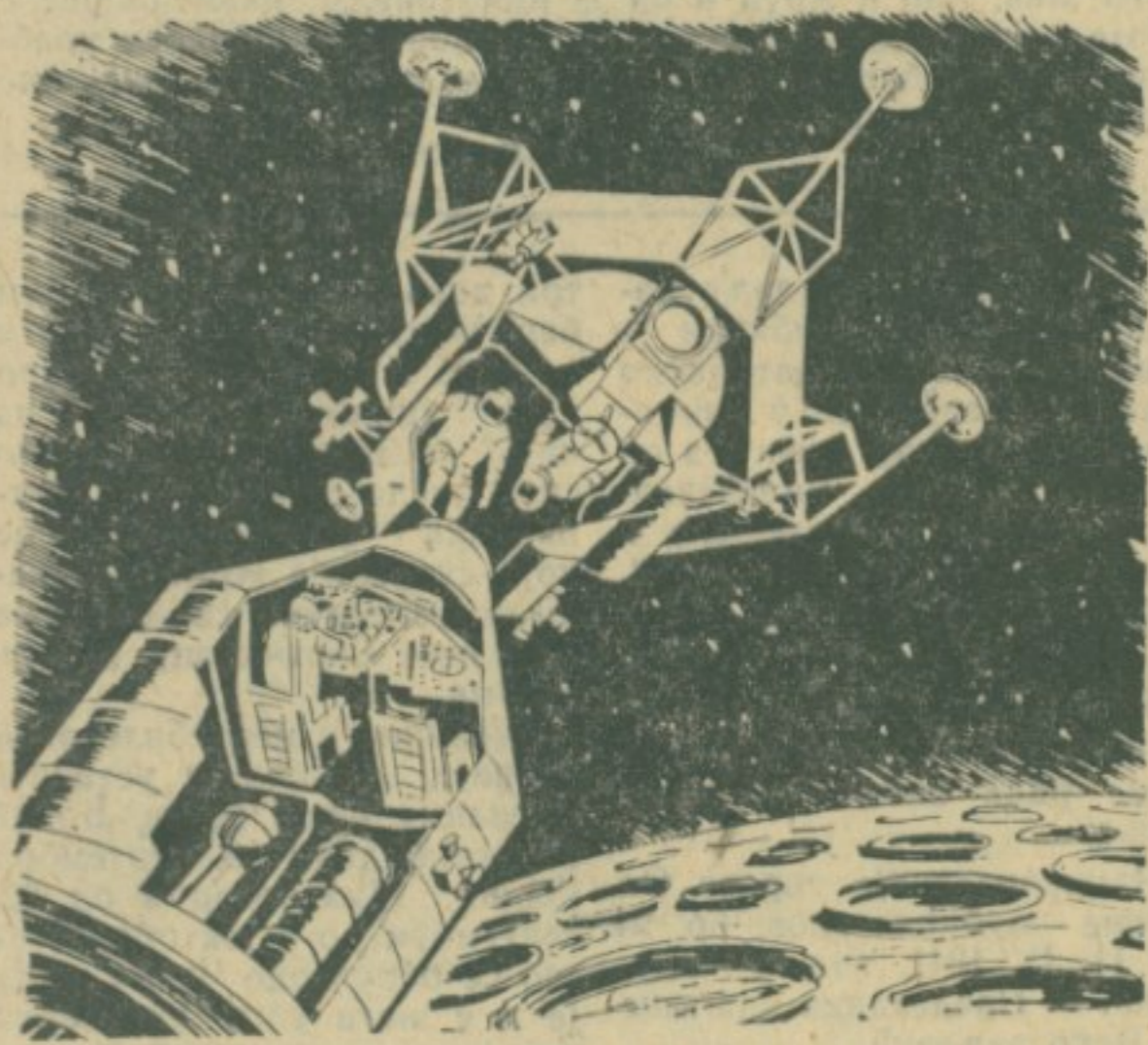
Уки и Олаф нису дотад познавали један другог: оборица су безбрижно секли хладне воде северног мора. Али, уловили су их и довели у њујоршки зоолошки врт где су их сместили у два суседна базена. Ту су се моржеви Уки и Олаф упознали. Сваког дана они су преко препреке одлазили један другоме у госте. Тада су чувари зоолошког врта поставили између базена оgradu од дасака. Али, ни то није помогло: пријатељи воле да се „сете“ добрих старих времена и да „поразговарају“ — макар и преко плота.

КАКО СЕ ЗОВУ ОВИ БРКОВИ?

Мала бркови сада нису у великој моди, поготову све њихове форме, — то не значи да можда ускоро опет неће бити. Доносимо ових 8 начина на које се бркови подрезују а ви сами погодите како се који начин зове. Уколико не знате ево одговора:

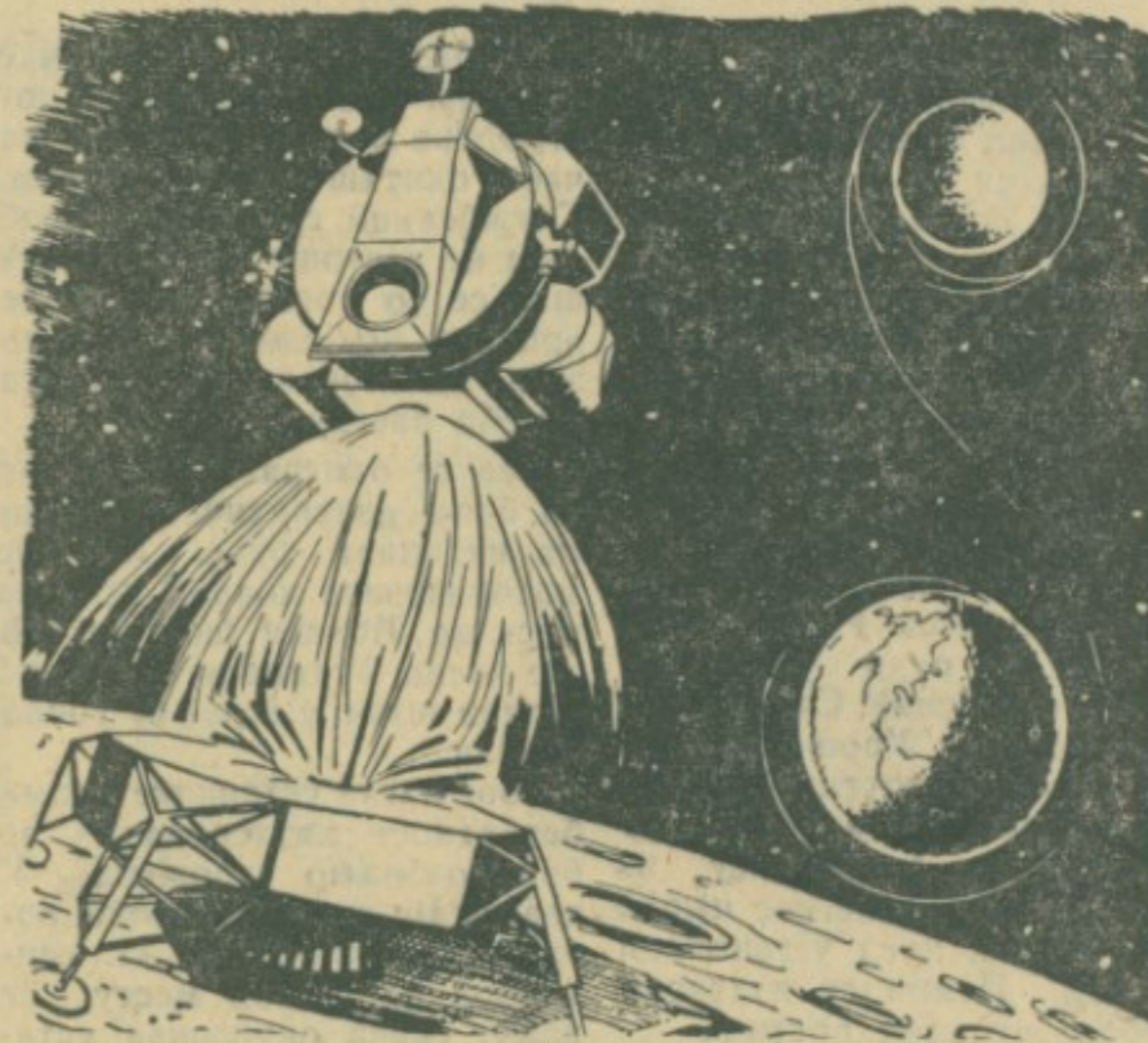
1) Усукани бркови, 2) Бркови а ла четка, 3) Мускетарски бркови, 4) Руски бркови, 5) Мађарски бркови, 6) Галски бркови, 7) Бркови а ла Чарли Чаплин и 8) Бркови а ла Ерол Флин.

СЛИКА 3

СЛИКА 4

СЛИКА 5

ције се врше преко команди са Земље, тако да астронаути дотле немају много посла.

На слици 2 а види се изглед Земље и путања свемирског брода као и на коме је месту који степен ракете одбачен. Горје, изнад слике 2 а, види се како изгледа трећи степен ракете после првог раздвајања, а како после другог, када се одвоји модул у коме ће се налазити онај а-

стронаут одређен за кружење око Месеца (А) и Месецева капсула (Б) чудног изгледа, са три ноге. У њој су два астронаута који треба да се спусте на површину Месеца.

3.

На овој слици приказан је моменат када се капсула за Месец одваја од модула у ко-

ме остаје један космонаут који ће наставити кружење око Месеца. Доле се виде кратери на Месецевој површини који вероватно неће сметати астронаутима да се спусте.

4.

Када ракета једном обиђе око Месеца, капсула се одваја од модула и нагло се спушта ка површини Месеца ко-

чећи помоћу снажне ракете, која се гаси на висини од пет метара и капсула пада на површину Месеца дочекујући се на три ноге. На слици се такође види путања васионског брода око Месеца непосредно пред спуштање капсуле на Месецеву површину.

5.

Када астронаути заврше свој боравак на Месецу који

у почетку свакако неће бити дужи од 24 часа, они пале ракетни мотор који брзо уздиже тај део васионског брода и води га на место састајка са модулом који кружи око Месеца. Узлетање капсуле и окретање модула подмешено је до најситнијих детаља тако да се тачно састану на одређеном месту где ће модул поново прихватити капсулу са двојицом астронаута. Нај-

већи проблем на повратку биће понован улазак у Земљину атмосферу где ће температура бити тако велика да ће материјал од кога су делови направљени почети да се топи. Зато се мора пронаћи такав материјал који ће моћи све то да издржи и да пружи пуну безбедност астронаутима.

Шта је ово?

Тешко је поверовати да је ова тајанствена зверчица у плашених очију само... кокосов орах. Кокосове палме обично испуштају своје до осам килограма тешке плодове у мирну воду топлих морских лагуна. Одатле их океански таласи разносе по читавом свету: кокосови ораси стижу понекад и до обала Норвешке. Али, овај орах скрио се сасвим близу своје родне палме.

ДОСЕТЛИВО-ПРАКТИЧНО

Гости једног ресторана у Белгији после попијене кафе обично су односили кашчице. Кад је власнику најзад дојадло да обнавља инвентар измислио је шољице за које је кашчица излишна. Гост треба само да споља притисне прстом дно и кафа се сама у шољници усукме-ша и шећер истопи.

СЕЛО У ПЛАМЕНУ

Село Милићевци лежи на дванаестом километру од Чачка, према Такову. На његовим северним падинама уздиже се планина Рожњак. Некад, у време Турака, док је планина била пуна густе букове шуме, низ њу су се за хладних и зимских дана спуштале вукови харајући сеоске торове, а хајдуци тражили јатаке да презиме.

У првом светском рату становници села Милићевци били су страх за Швабе који су се пред њима безгласно осипали према Дрини.

Априлских дана злосрећне 1941. године, Немци су опет табали по раскалајним српским друмовима.

Централни комитет Комунистичке партије Југославије позивао је све југословенске народе на устанак. У милићевачкој планини Рожњак окупиле су се ради договора: Миленко Никић, Славко Крупеж, Средоје Урошевић, поред многих других. Почело се са спаљивањем архива по општинама. Акције су из дана у дан бивале све чешће а из страха пред устаничком плимом Немци су издавали безброј писаних претњи.

Кад нису успевали да се дограбе живих устаника, садистички су се иживљавали над мртвима: вешали су лешеве о дрвеће и терали народ да присуствује томе чину и да гледа несрећне.

Првих дана септембра 1944. једна група одважних спустала се низ Љубишко осоје у варошницу. Са собом је поред скромног наоружања носила већу количину експлозива. Кад пређоше пут који води ка Горњем Милановцу, упадоше у ложионицу и кол-

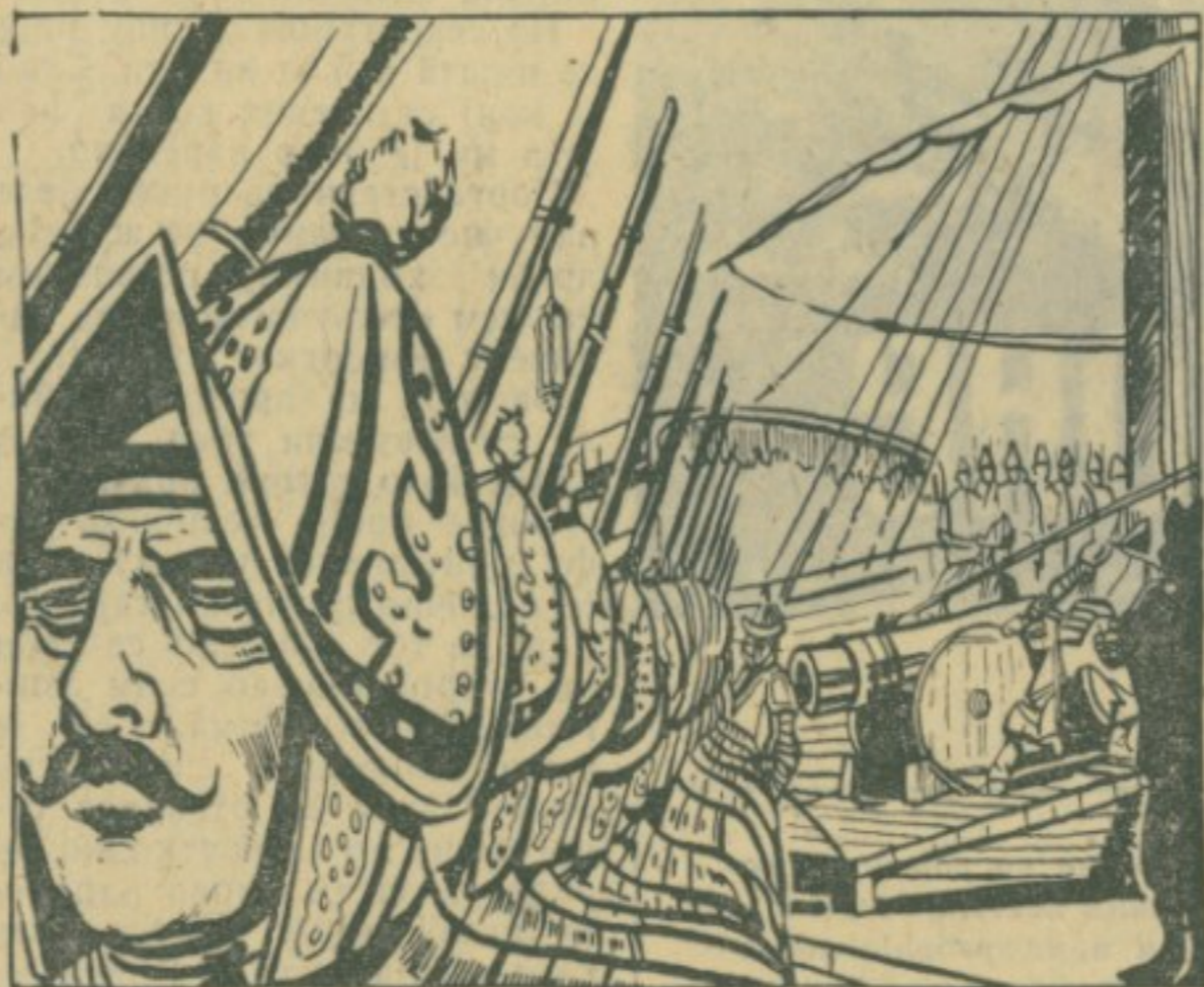
ску радионицу железничке станице. Сва саобраћајна постројења и чвор на прузи за час окитише експлозивом. Службеници са осталим особљем не стигоше ни да схвате шта се то догађа, а већ се проломи неуглађена експлозива, од које земља задрхта и небо блесну.

Све се одиграло невероватно брзо, изненадно, и Немцима надохват руке. Кад је моторизована колона прешла мост на Морави било је већ касно. Устаници су се ухватили шуме у којој су господарили.

Због нагле устаничке плиме безбедност хитлеровца је била озбиљно угрожена. У извештају шефа немачке полицијске службе од 11. септембра на једном месту се каже: „Јача окупљања устаника око Горњег Милановца...“ „Као мера одмазде разорено је до темеља једно село северно од Чачка у коме је 5. септембра извршен напад на једно војно моторско возило...“

Петог септембра устаничка чета је биваковала у Милићевцима. Док су се борци одмарали у Димитријевој „Вуковици“, на падинама Рожњака, паде наређење да се очисти оружје и припреми муниција да би се запосео друм са обе стране прокопа, Славко Кру-

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ

ЕКСПЕДИЦИЈА КАРЛА V

- 1 -

Алжирци којима је дојадла тешка власт Аруђа побунише се наново 1518. године. Овога пута затражише помоћ од Шпанаца. Цар Карло V прихвати без оклевања молбу да им помогне, јер то је била изврсна прилика за Шпанију да окрене своје снаге према Африци. Нафржу заго велику флоту и укрца 10.000 војника пажљиво одабраних међу ветеранима из претходних борби. Шпанци се брзо припремише и ускоро изненадише Аруђу у Тилимсану где је он имао на располагању свега 1.500 људи. Наравно да није помислио ни на најмањи отпор.

ЛУКАВСТВО НИЈЕ УСПЕЛО

- 2 -

Бербери су морали да напусте град, али, пре него што се повукао ка Алжиру са свим својим људима, Аруђ сакупи све благо. Бегунци приметеше одмах да неће успети да умакну и Аруђ отвори ковчеге и поче да разбацује драгоцености по путу. Надао се да ће Шпанци кад виде благо одустати да их гоне. Међутим, преварио се и ускоро је размак између њих почео да бива све мањи.

БИТКА НА РИО САЛАДО

- 3 -

Огорчена борба започела је у тренутку кад су муслимани почели да прелазе Рио Саладо. Мада је Шпанаца било много више Аруђови људи су се жестоко бранили. Вођа пирата је већ био прешао реку и лако је могао да се склони, али кад је видео како се његови људи боре, вратио се и ступио у најжешћу битку витлајући кривом сабљом у оној једној руци. Ускоро је он смртно рањен и цела његова војска уништена. После победе Шпанци заведоше данак и осигураше саму тврђаву Пенон. Оставилише де-

лове гарнизона у главним центрима на обали, а затим се велики део трупа укрца за Шпанију. Имали су утисак да је са Аруђовом смрћу пиратство Бербера умрло, али се показало да је то за кратко. Аруђов брат, Кер-Един, био је још жив. Као и Аруђ и он је имао браду пламеноцрвене боје која му је донела надимак Риџобради. Обдарен храброшћу и снабдевен великом војском, он је изнад свега био лукав као лисац.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

пеж давао је последња упутства: сачекаћемо камјон који стално саобраћа између Горњег Милановца и Чачка. На њему се поред осталог наоружања налази један тежак митраљез.

Кад се борци распоредише у најподесније законе припремише муницију и бомбе. Све се утиша. Лазо и Славко се спремају да свежњеве ручних бомби избаце на мотор и каросерију. Испред окуке која је за који час требало да се претвори у гробницу Немаца, окачише о дрвеће неколико војничких торбица тако да су се још издалека могле јасно уочити — ради забуне, да би Немцима скренули пажњу од места где их је чекала заседа.

Ускоро се огласи мотор брехући под теретом при савлађивању успона. Међу борцима завлада тајац. Узбуђење је нагло расло јер им је ово била прва акција овакве врсте.

Кад опазеше торбице Немци одмах осуше ватру. Истог тренутка сручи се жестока пушчана паљба и прасак ручних бомби по возилу. Оно

поче да кривуда док се не нађе у јарку уз јауке рањених. Неки од посаде кола искочили су одмах кад су приметили торбице на дрвећу. Покушали су бекством да спасу главе. Само један је успео да се рањен извуче. Док су се борци забавили око пламена, он се једном путањом кроз њиве под кукурузом упути према Чачку. Није прошао неколико стотина метара кад спази чезе које је возила према граду једна сељанка. Изађе пред њу и даде јој знак да стане и пошто се поље нареди да га што брже вози за Чачак. У болници је успео само да извести о исходу заседе у коју су налетели и, како је био рањен у трбух, одмах је издахнуо.

У знак одмазде на захтев немачких власти начелство среза Љубишког умножило је и доставило свим суседним општинама објаву ове садржине:

Начелство среза Љубишког актом пов. бр. 94 од 10. IX 1941. год. јавља ово:

Месна немачка команда из Чачка доставила је следеће:

„Од данас па до даље наредбе цео срез Љубишке у односу према окупаторским властима налази се у изнимном — опсадном стању, а општине: Љубишка, милићевачка, брђанска, прелинска и миоковачка у ратном стању.“

Доставља се предње на знање, управљање, као и ради објаве грађанству.

Предње се објављује грађанима ради знања и управљања.

Из канцеларије управе Општине Љубишке пов. бр. 94 од 11. IX 1941. год. у Љубињу. — Председник општине В. Вукосављевић.

Девет бомбардера „штука“

три дана су непрекидно бомбардовали село Милићевце у коме је 5. септембра на „прокопу“ уништено возило на чијој је каросерији нашло смрт двадесет фашиста припадника фелдјандармерје који су раније убијали и вешали устаничке симпатизере у селима Сврачковцу и Невадама.

Уколико су мере биле ригорозније, утолико је устаничка плица више расла. Борци су ослободили 18. септембра Горњи Милановац а од 22. септембра до 1. октобра стекао се обруч око Чачка, када је и у њега ушла устаничка војска доносећи слободу граду и околини.

ОТО ПРЕМИНГЕР ВОЛИ ДА СНИМА КАД ЈЕ У ДОБРОМ РАСПОЛОЖЕЊУ. ОВДЕ ГА ВИДИМО ПОРЕД ПОНА ВЕЈНА КАКО ПОСМАТРА РАД СВОЈИХ ТЕХНИЧАРА.

ОТО ПРЕМИНГЕР

ПРЕМИНГЕР ДАЈЕ ПОСЛЕДЊЕ ИНСТРУКЦИЈЕ ХУГУ О'ВРИЈАНУ И БАРБАРИ БУШЕ, НОВОЈ Б. В.

Велики амерички режисер Ото Премингер устао је у 5.15 часова, по времену на острву Оаху у Хавајском архипелагу.

Желео је да сними један кадар: дугу на светлом небу Хонолулуа — која треба да буде монтирана. Овом пројекту се смејало 400 машиниста, 3.000 статиста, па чак и две велике звезде: Кирк Даглас и Џон Вејн.

Да ли Премингер себе сматра Јупитером, краљем богова који може да нареди природи да се појави дуга? Али, у пет часова и 27 минута: Премингер је на плажи почео да снима — а у пет часова, 27 минута и неколико секунди: на светлом небу Хаваја појавила се дивна дуга. Све су боје ту као у правој: црвена, наранџаста, жута, зелена, плава, индиго, љубичаста.

После два минута Премингер се са осмехом обратио присутнима:

— Па да, мало помало, савлађујемо и саму природу.

Премингер има времена за све: продуцент и режисер — у 58. години један је од првих у међународном филмском свету. Из своје фотеље може да посматра свет, али она није довољно угодна да би у њој спавао. Ту боље машта, размишља, рачуна. Ње лав, широког чела, он истовремено личи на Хичкока и Мишел Симоа. Ако спава два сата, чини му се као да је пре

спавао читав викенд — а другима је потребна цела ноћ да би сутрадан били орни за посао.

Мала чудовишта

Та енергија локомотиве и свежина гимназијалца: то су можда две тајне Ота Премингера. У сваком случају оне му дају снаге да ствара, да производи, да сними два туцета филмова од којих се половина може сматрати ремек-делима.

Већ у десетој години, мали Ото, Аустријанац, рођен у Бечу, одлучује сам о својој будућности: оснива своју сопствену трупу. И смешта свој „биро“ у народној библиотеци главног града Аустрије. У 17. године почео је да глуми и постао помоћник режисера. Али истовремено чита и правничку литературу: отац му је човек од закона и треба да задовољи и породицу. Премингер се никад не љути, он пред собом има године и снаге за све. Уме дан да подели на равне делове: један сат разговара уз кафу, један сат за сцену, један сат за школу. Та његова метода уродила је плодом: постао је доктор правних наука у двадесетој години а четири године доцније директор једног бечког позоришта.

За свој последњи филм „Прва победа“ који је снимио у Хонолулуу тражио је самоу.

Врло је строг према својим глумцима и сарадницима. За једну сцену филма „Ексокус“ било му је потребно двадесеторо јеврејске деце. Нашли су их. Али требало је да деца плачу, а она нису хтела или нису могла да пусте ни једну једину сузу. Не оклевајући ни тренутка, Премингер их одвоји од мајки које избаци напоље и пошто затвори врата повика:

ПОН ВЕЈН И КИРК ДАГЛАС ИГРАЛИ СУ У ФИЛМУ „ПРВА ПОБЕДА“. ФИЛМ ЈЕ ДОСАД ГЛЕДАЛО 500 МИЛИОНА ГЛЕДАЛАЦА

— Па, ево, мала чудовишта! Мајке вам се никад више неће вратити. Сада сте потпуно сами заувек!

Тада настаде прави потоп од суза и плача. Та сцена је узбудила пуну салу критичара. Ото Премингер не зна за препреке: он мирно и вешто влада људима. Потребни су му највећи глумци, најбољи техничари, широки екстеријери и најузбудљивији садржаји.

— Не могу да направим филм, ако ме прича не заинтересује — каже он.

Најинтересантије приче припадају поглављима великих проблема човечанства. Тако су постали филмови о политици: „Олуја над Вашингтоном“, из историје: „Ексокус“, о вери и трпељивости: „Кардинал“ и „Света Јелена“, о дрогама: „Човек са златном руком“.

Највећи глумци

„Лаура“ је његово прво ремек-дело снимљено 1944. године у Холивуду. То је филм о једном полицајцу психологу; снимљен је тачно пре 20 година. Поред њега може да дође филм „Добао дан туго“ (о младости по Сагановој и Премингеру). Последњи филм „Прва победа“ припада проучавању америчке морнарице. Премингер се ничега не плаши: ни речи, ни великих идеја, ни скандала.

Премингеров таленат има и

додатак — тачан је као швајцарски хронометар са најпрецизнијим механизмом. Иако лако — ипак паметно троши доларе, а сваки уложени долар мора донети плод. У Хонолулуу је изнајмио 24 спрата хотела „Изакај“ за своје звезде, техничаре, сниматеље и остало потребно особље. Ту има хладне, топле и ледене воде, луксузних купатила, фрижидера, телевизора, кухиња и будилника. Глумце воли као своју децу, али: ко воли, тај и кара!

— Шта вам уговор спречава да радите — упитали су Барбару Буше коју је открио Премингер и склопио с њом уговор на пет година.

— Све.
— А шта вам дозвољава?
— Ништа.

Минут смеха

Премингеров хумор мора да буде кратак и умерен. Сва

ко закашњење у раду је права катастрофа, као и труп прашине у механизму једног сата.

Међутим, све је предајено: шина на точку се замењује за десет минута, платон се постављају за неколико тренутака.

Кад он каже „за данас је готово“, то значи: готово је за све осим за њега, јер он наставља рад у својој соби са климатским уређајем.

Чак ни у свом црном Кадиллаку Премингер не губи ни тренутка: диже слушалницу свог телефона и тражи Рим, Мадрид или Лос Анђелос. Хоуп, његова жена и његова два близнака од четири године научили су да живе врло повучено. Али кад он почне да се смеје — то је тренутак њиховог одмора и ништа више.

Мадам Помпадур број...

Донедавно су у Паризу као телефонски индекси коришћени географски називи, имена историјских личности и слично. Тако је постојао индекс „Алезја“ — према називу места где је Јулије Цезар заробио вођу Гала Верцингеторикса — или „Ваграм“ — од назива места чувене битке Наполеонове војске са Аустријанцима. Као индекс

употребљавана су имена Дидроа, Дантона, Ламартина, мадам Помпадур. Недавно је, међутим, била спроведена „телефонска реформа“ и стари индекси замењени су обичним бројевима. По мишљењу многих Парижана телефонирање је постало једноставније, али је изгубило своју романтику.

ВРЕМЕЛЛОВ ПО РОМАНУ Х. Ц. ВЕЛСА

ДОК СМО СЕ ВРАЌАЛИ КРОЗ ШУМУ, НАКУТИО СМ ДРВА.

МОЖДА ЋЕ НАМ ТРЕБАТИ ДА ЗАПАЛИМО ВАТРУ, КАО ОДБРАНУ ОД МОРЛОКА!

УБРЗО ЈЕ ПАЛА НОЋ.

КАК И ПОРЕД ВАТРЕ, ОВДЕ СЕ НЕ ВИХ ОСЕКАО БЕЗБЕДНИМ МОРАМО ДА ПОБЕГНЕМО!

БАЦИО СМ ДРВА НА ЗЕМЉУ.

ПОКУШАЋУ ДА ИХ ЗВУЧИМ... ВАТРОМ КОЈУ ЋУ ОВДЕ ЗАПАЛИТИ!

КАД ЈЕ ВАТРА ПЛАЊУЛА ПОТРЧАЛИ СМО КРОЗ ШУМУ.

АЛИ ВЕК ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА МОРЛОЦИ СУ НАС ОПКОЛИЛИ.

БИЛИ СУ НАМ ЗА ПЕТАМА, ХВАТАЛИ НАС ЗА ОДЕЛО...

УПАДИО СМ КАМФОР.

ОВОГ ПУТА ЈЕ НА МЕНЕ РЕД

ЈЕДАН ЕНГЛЕСКИ ПИЛОТ, РАЂЕН ИЗНАД ФРАНЦУСКЕ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ, ИЗНОСИ СВЕ ПЕРИПЕТИЈЕ ЈЕДНЕ ХЕРОЈСКЕ ВАЗДУШНЕ БОРВЕ.

Кренули смо у офанзивно патролирање усред дана на фабрике у предграђу Лила. Гонио сам један Месершмит 109 који је пикирао да би са спасао и за тремутак сам га изгубио из вида у облацима.

Пошто сам још неколико минута лебдео са осећањем да сам једино живо биће у простору на 5.500 метара висине, упутио сам се ка бази.

До Сент-Омера све је прошло без инцидента. Налазио сам се на 4.000 метара висине, кад два 109-Ф прођоше у супротном правцу на 300 метара изнад мене. Полетех увис да бих прихватио борбу ако се уверим да су они сами. Али одмах упадох у клопку: са свих страна сјатише се на мене 109-Ф и за не колико тренутака окопише ме око девет или десет њих.

Био сам сам у свом Спитфајеру и обрт који је настао није ми наговештавао ништа добро. Мало сам се забринуо, али се ипак нисам уплашио.

Хтедох да умакнем, али Немци отворише на мене на клену ватру, срећом не тако прецизну. Уколико се борба више развијала, бивао сам храбрији, јер ми се чинило да ме неће погодити.

Опало сам у један 109-Ф и оштетио му грејач. Течност поче да цури, али то није био бензин, већ нешто друго. Он се нагло спусти и нестале.

Покушах да се ослободим свих непријатеља повећавајући ми висину, али четири немачка ловца открише моју намеру и полетеше према мени. Било их је опет безброј.

Понестајао ми је бензин а био сам још изнад Француске. Једна ствар је ипак била најважнија: да се дочепам Енглеске жив и здрав. Надао сам се да ћу дуж обале срести савезничке ловце, како бих мало предахино. Осећао сам се јако усамљен.

Иако сам пришао обали, морао сам да се вратим да бих избегао још два „109“ ко

ји су ме напали слева. Али овај маневар ме је изложио ватри два друга немачка авиона. Пре но што сам могао да променим правац велики број метака се сручи на мој авион од врха десног крила до трупа авиона. Све се догодило за трен. Имао сам утисак да ми је авион много оштећен. Затим се чула страшна детонација у кабини и нешто тешко ми паде на главу.

Одједном малаксах и све око мене постаде црно. Нисам могао да мрднем ни малим прстом. Осетих да пропадам.

Међутим, нешто је ипак остало будно у мом мозгу јер сам себи говорио: „Овог пута, на мене је дошао ред. Увек сам мислио да човек може да се извуче, а оно ево! Авион пикира право у море а гони ме велик број немачких ловаца. Хтео бих да кажем неколико речи друговима, да им објасним како се све ово догодило. Осећао сам по звуку да силазим лудом брзином. Жао ми је било да умрем.

Долазио сам полако к себи. С великим напором сам успео да окренем антене радију и позovem број своје ескадриле:

— Ало! Бинто! Ја падам у море. Збогом! (Бинто је било уговорено име наше базе).

Мрак око мене није више био црн — сада ми је изгледало све црвено, и замагљено, али сам ипак видео пред њи део Спитфајера који је право падао у море.

„Сад ми је боље — рекох себи. — Треба да покушам да ослободим команду.“ Већ после две секунде пун се освестих и почех сам себи да виčem: „Пробуди се, глупаче! Продрмај се мало!“

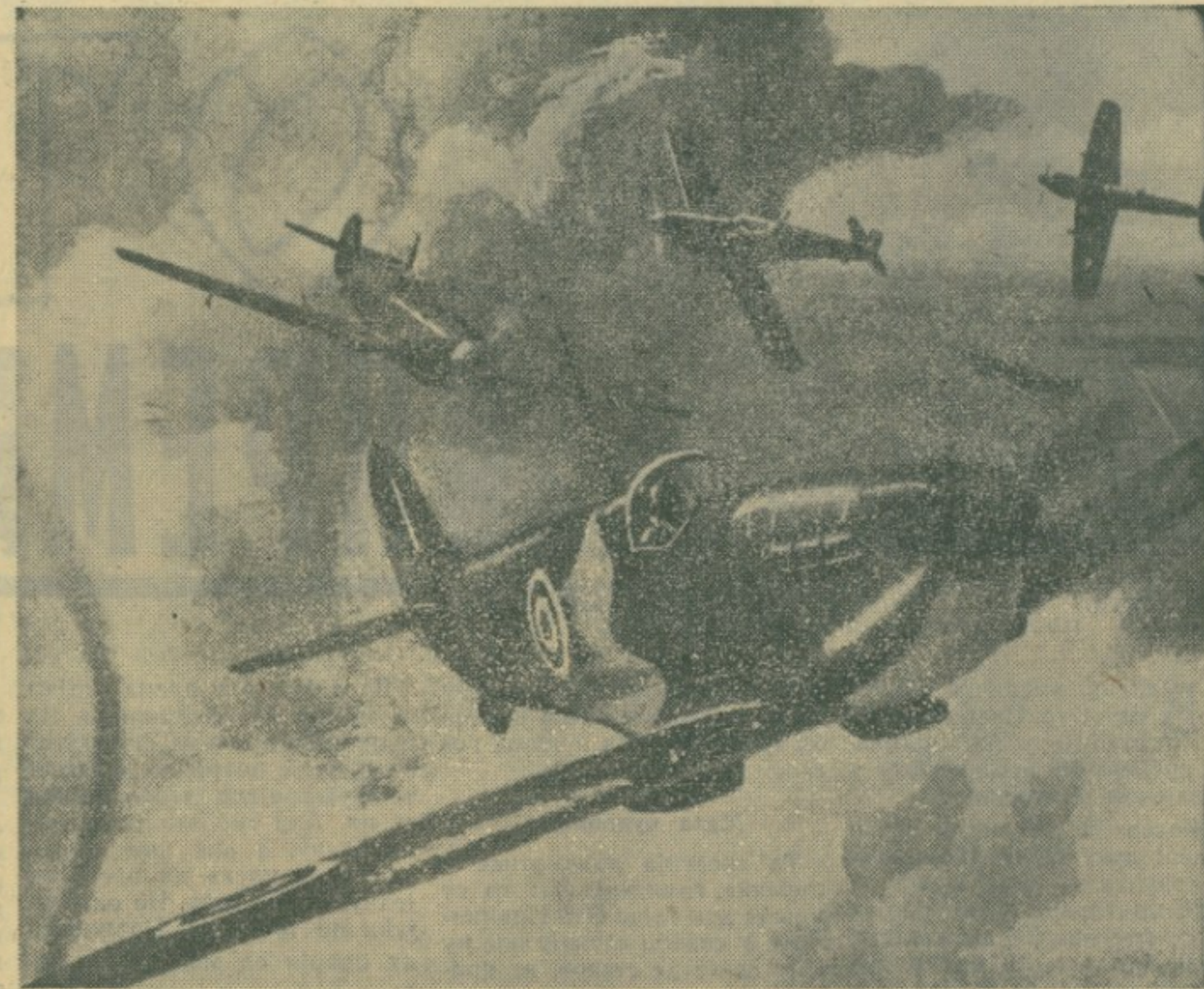
С физичким тађењем какво сам осећао само у тренуцима тешке болести, успех полако да исправим апарат. А

вион је био тежак као да се заглибио: крма му је оштећена. Немачки авиони ме нису још остављали на миру. Небо је било пуно малих прљавих мрља од дима граната. Покушао сам да их избегнем. Пуцали су као луди, насумице.

Спустих се ниже да бих до био у брзини. Напрегао сам се да наставим да возим. Док могу да покренем руке и ноге, моји рефлексии су доволни да владам авионом.

Свиуда је било крви: на мојим коленима, на ветробрану. У два-три наврата, кад би ме 109 окружили, морао сам да их нападам да бих их држао на одстојању. За то време, које ми је изгледало као вечност, приближавали смо се Енглеској. Боје су постајале све природније, али ми се стално вртело у глави.

Неколико 109 се вратило: можда су потрошили сву муницију. Сад ме је гонило још пет немачких авиона. Ишао сам право ка најближем аеродрому верујући да ће ме још пратити и да ће их оборити наша противавионска артиљерија. Али, на десетак

километара од обале они ме напустише.

Један глас као да ми је на ређивао: „Сад су они твоји. Хајде, напади их! Било би дивно да после свега једног обориш“. Али знао сам да сам изгубио много крви и да сам готов ако се брзо не дочепам неког аеродрома.

Упутих се најближем аеродрому на обали. Чинило ми се да никад нећу стићи до другог краја писте. Осећао сам велики бол и питао се да

ли ћу успети да атерирам пре но што се онесвестим. Напрегао сам још једном сву своју вољу и мој се авион зауставио.

Последњим напором проверио сам таблу са командом. Скидох своју капу и осмехнух се једном другу из моје ескадриле који је сисао да узме гориво. Он ми узврати осмехом. Кад је видео да сам повређен, одмах позва болничка кола.

Осетих затим чудан бол у

слепозочици коју ми је болничар притискивао да би зауставио крв. Ускоро осетих труцкање болничких кола и затим изгубих свест.

Кад сам се пробудио после десет часова у болничком кревету, био сам окружен пријатељима.

Оперисали су ми главу и из ње извадили доста арца од граната. Сачувао сам их за успомену: да једног дана испричам дивну причу мојим унуцима.

ТАНКА ГРАНА

— И тебе би нестало, дебела грана, добади стабло, јер да мене посеку нестало би вас обе, а и ја с вама. Дакле, будите срећне док сам живио, заврши стабло своју мисао.

— Имаш и ти право, опет се јави танка грана, јер секира је опасна за све троје, али ми слим да није земље на којој растемо, бадава би биле све одлике којима се сви поносимо, па је боље да ћутимо и у миру живимо.

Један човек шетао се шумом и уживао у њеним лепотама. У једном моменту испред лица му се нађе нека танка грана и како је био неразуман и силан, он је не мимомоме, већ је откиде и баца на земљу.

— Да си наишао на дебелу грану ти би се склонио да не удариш главом, јер си свестан да њу не би могао да откинеш, рече му танка грана, па због тога немаш права да говориш да си праведан, иако си јачи.

Весело се њихала танка грана на пролетном поветарцу и сва срећна говорила:

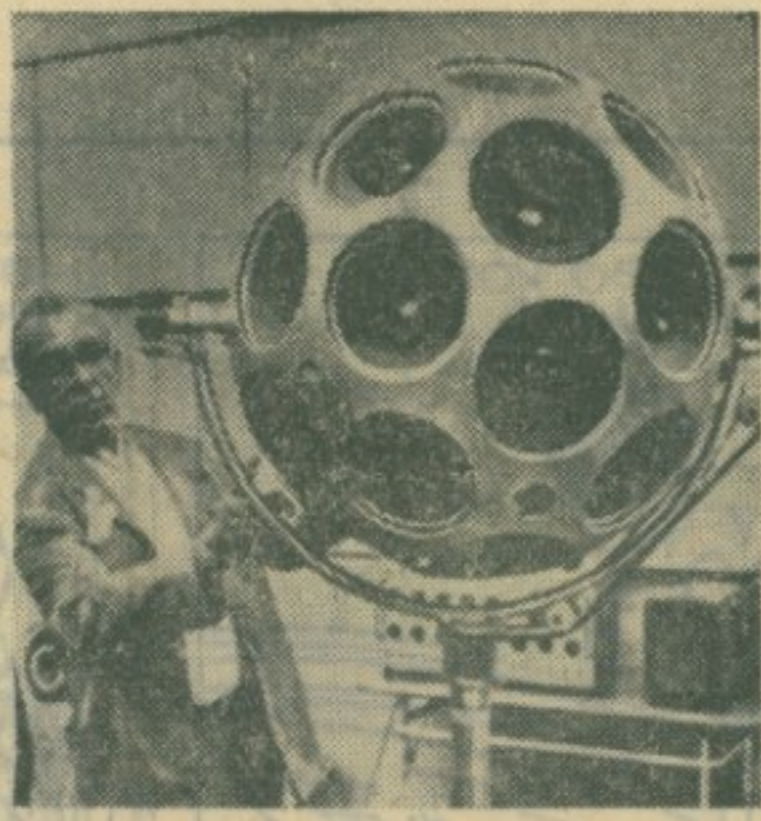
— Ала је лепо, ала је лепо...

— Лепо је теби док си израстала на мени, рече јој дебела грана. А ја бих те питала да мене посеку. Нестало би те одмах.

— Имаш право, рече танка грана.

„ХИ-ФИ“

Ову „звучну петрифугу“ пронашао је италијански музичар доктор Серхен из Миланске школе. Састоји се од 32 гласноговорника и окреће се око две осовине. Звук се тако подједнако распостире на све стране што је најбоље дејство „Хи-фи“.

ПРВИ ПРЕВОДИ ЖИЛА ВЕРНА

Васа Гавриловић, студент филозофије у Београду превео је још 1873. године дело Жила Верна „Са Земље на Месец и око Месеца“. Књига је продавана у свескама да би претплатници лакше, у отплатама, дошли до њих. У позиву на претплату, преводилац је написао: „Месец је од нас далеко, али дознати нешто о њему, то веома храни дух и обогаћује знање. Треба се опоменути само оне вести што се разнесе 1865. године да Американци хоће да пуцају на

Месец. Они заиста нису хтели пуцати на њ да га убију, већ су тражили начина како да дознају шта о њему.“ Жил Верн (1828—1905) написао је много романа с научно-фантастичним тенденцијом. Пут на Месец у оригиналу гласи: „Са Земље на Месец“ и први пут је штампан у Паризу 1865. Код нас је преведен после осам година. Исте године (1873) у фељтону дневног листа „Будућност“ објављен је Вернов роман „Путовање у сродни Земље“.

ВОДОВОДИ У ПЕНСИЛВАНИЈИ

У држави Пенсилванији у САД има 1025 система водовода који снабдевају 8 милиона људи или око 64 одсто становника. У градовима потрошња воде по лицу достиже 390 литара. Свега 8 од-

сто воде у водоводима Пенсилваније потиче из изданих, а 92 одсто од површинских вода — из језера и река. Пијаћа вода хлорише се у 522 водовода.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) музички састав од шест чланова, 7) врста рибе, 8) највећи орган у човечјем телу, 10) место у Далмацији, 12) летопис, 13) град у Македонији, 15) личност из Голдспортијевог романа „Тамни цвет“, 16) једноцифрени број, 17) домаћа животиња, 19) иницијали нашег књижевника („Иљкова слава“), 20) унутрашњи бисераста слој шкољке, 22) обележје, 24) бог љубави код старих Грка, 26) одређена заменица, 27) наша река, 28) женско име, 30) музичка нота, 31) злато (Франц), 32) раствор смоле у етеричним уљима, 34) име нашег књижевника Шопа, 36) заметак, 38) канцеларија, 40) света птица код старих Египћана, 41) име двојице грчких јунака из тропанског рата, 42) птица грабљивица, 43) највећи фински писац (Јухани), 44) стара мера за тежину.

1	2	3	4	5	6
7			8		9
10		11		12	
13			14		15
16			17	18	19
		20		21	
22	23		24		25
26			27		
	28	29			
30		31		32	33
34	35		36	37	
38		39		40	
41				42	
43				44	

Усправно: 1) усаглашавање, 2) арабљанске поглавице, 3) иницијали нашег временог књижевника („Село иза седам Јаснова“), 4) страво женско име, 5) вулкан на Сицилији, 6) преображај, 7) енглески књижевник („Алванхо“), 9) рибар, 11) одрећна свеза, 14) једноцифрени број, 18) град у СССР, 20) прилог за време, 21) Херцеговац, 22) два слова, 23) свеза, 25) предлог, 29) острво на Јадрану, 30) притока Северног мора, 32) град у Немачкој, 33) благајна, 35) кошгуњава плод, 37) ушпитна речца, 39) орган чула вида.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) грм, 4) Кан, 7) Вера, 9) мраз, 11) имена, 12) пун, 13) дина, 14) Пата, 15) акорд, 17) та, 19) сто, 20) Пи, 21) Алпи, 22) Служ, 23) рт, 24) мит, 26) те, 27) Тетис, 29) амин, 31) реон, 33) Ђиг, 34) скоро, 35) анал, 37) Абис, 38) ара, 39) Ант.
Усправно: 1) Гвидо - Тарталиа, 2) реми, 3) мрена, 4) км, 5) Арпад, 6) наут, 8) Анаксимен, 10) знатичност, 14) простирка, 18) от, 18) алт, 20) пут, 25) Иво (Т(и)јардовић), 27) тигар, 28) сеоба, 30) мина, 32) Оран, 36) ла.

ШТРАЈК СЛОНОВА ЗБОГ МЛАЗЊАКА

Петнаест слонова једног циркуса, који ових дана гостује у Виндзору у Енглеској, ступило је једно вече у штрајк против буке коју стварају млазни авиони. Директор циркуса упути је молбу приређивачима изложбе авијације у Фернбороу молећи их да млазни авиони у време циркуских представа не надлећу Виндзор. Прво вече штрајка слоновима су са перикама у стилу битла уведени у арену. Али, док је 4.000 гледалаца с нестрпљењем чекало да почне извођење тачке, слоновима су стајали као укочани. „Слонови нису реаговали ни на подстицаје ни на гурање, све док су се авиони чули“ — каже директор циркуса. И заиста, тек када се бука стишала, они су извели своју тачку.

НАЈБОЉЕ МЛЕКО НА СВЕТУ

Две хиљаде четири стотине краве које се држе у непосредној близини западног Берлина, према једној статистици Организације за исхрану и пољопривреду при Уједињеним нацијама, најбоље су млекуће на свету. У првом кварталу 1962/63. године свака од ових краве дала је 4974 килограма млека. На другом месту ове ранг-листе налазе се израелске краве које су за исти период давале просечно 4480 килограма млека. Тек иза њих долазе краве у класичним „земљама млека“ Европе: Холандији, Белгији и Данској.

„ПОКЛОН ЗЕМЉИ“

Лансирајући сателите и космичке летелице научници „олакшавају Земљу за неколико хиљада килограма. За узврат Земља прима сваке године 2 милијарде и 400 милиона тона космичке прашице.

Џиновска пита

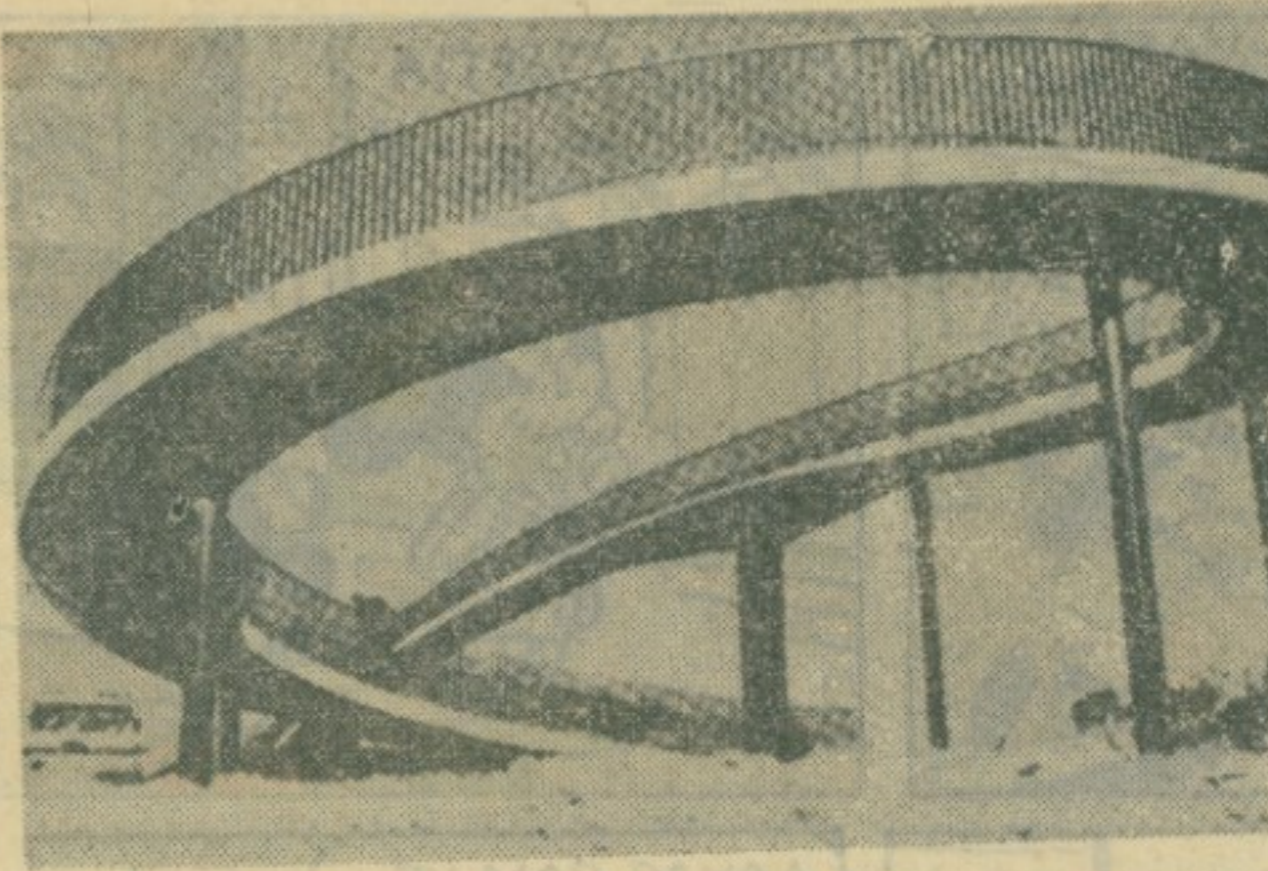
У Енглеској, у Денби Дејлу, направљена је џиновска пита тешка шест тона. За њу је била монтирана и специјална електрична пелница, а челични плекс у коме се пека дугачак је 5 метара.

Изненодни сусрет

Већ је увелико пала ноћ, ма да је било тек осам часова увече, када су се 23. јануара 1844. године на путу од Љубљане ка Трсту пред гостиницом „К црном орлу“ у селу Планини зауставила кола. Изашла су из њих три мушкарца обучена „у турско“. Тек после, из разговора, сазнали су мештани да су то Црногорци. Један је од њих био нарочито леп и стасит, обучен у скупоцене одело и врло је пријатно говорио. Распитивао се о Копитару, а мештани су га питали о сеоским производима верујући да је трговац и да превози робу у Трст. Тек после њиховог одласка утврдио се да је тај лепи и пријатни човек који их је на поласку поздрављив „Збогом Крањци“ — Његош.

МИКЕЛАНЂЕЛОВИ ЦРТЕЖИ

Поводом 400-годишњице смрти Микеланђела у Британском музеју приређена је изложба преко 150 његових цртежа из својине самог музеја, што вероватно чини најзначајнију колекцију његовог цртачког стваралаштва. Помоћу ових цртежа може се пратити његов развој. Ту су и цртежи са гробнице Медичијевих у Фиренци и цртежи фигура и сцена које је он после искористио за своје декорације у Сикстинској капели у Риму. Изложен је и читав низ архитектонских детаља, међу којима је и план приземља једне капеле, вероватно у вези са капелом Санта Марија Мађоре породице Сфорца у Риму, и студије за зид вестибула Лауренцијанске библиотеке у Фиренци. Изложена су и два класична рада: студија од теракоте за недовршену статуу једног брадатог роба, данас у Академији у Фиренци, и лежећи мушки акт у воску, вероватно студија за једну од статуа речних богова, укључених у завршне планове за Медичијеву капелу. Изложба има и један део у коме је приказан Микеланђелов утицај на његове савременике.

НАДВОЖЊАК ЗА МАЈКЕ И ДЕЦУ

За мајке које са својом децом у количима морају да пређу преко једног ауто-пута, саргаћен је овај архитектонски изванредно леп надвожњак који служи као при-

ступ на мост „Гледисвил“ у Сиднеју, у Аустралији. Овај надвожњак смеју да употребљавају још само мали бициклисти до 14 година.

НАЈЛЕПША ПЕЋИНА НА СВЕТУ

— То су у исто време славној Нијагаре и храм у Анголорку — кажу они који су видели најлепшу пећину на 100 метара испод земље у теснацу Еро, недалеко од Монпельеа у Француској. Сталактити и сталагмити се простире три километра у дужини ове пећине, чија је дубина око 90 метара.

АМФИБИЈЕ

Вода све више привлачи кола која су се досад кретала само по земљи. Стручњаци у једном америчком предузећу произвели су заип специјалне „јастуке“ од најлонске гуме, надуване гасом који испушта сам мотор. На другој слици је теренска амфибија са точковима-гусеницама.

Јесће ли већ чули да...

...у чешком граду Грац Карлову прослављен је недавно необичан јубилеј. Позната у свету фирма „Петроф“ начинила је свој стохиљадити клавир. И по-

ред свих настојања први клавир ове фабрике никако није могао бити пронађен. Зна се само да га је пре 99 година направио Антоњин Петроф, да је клавир имао извијене ноге и дијапазон од седам октава.

...пољски стручњаци су утврдили да победе кошаркаша и одбојкаша зависе и од осветљења. Према њиховом тврђењу, у спортским

салама с вештачким осветљењем најбоље се виде лопте састављене од црних и белих поља. Једна пољска фабрика већ је почела да производи овакве лопте за кошарку и одбојку.

...рибиче за акваријуме постале су од пре извесног времена важан извозни артикул Источне Немачке. На ве-

ћа путовања рибиче се шаљу запаковане у отпорне вреће од пластичне масе.

...у Чехословачкој, поред редног броја зграда у одређеној улици налази се још један број који показује која је по реду подизања та зграда у читавом граду. Поредак се рачуна од дана оснивања града.

...од свих европских држава у Бугарској има највише медведа: 444. У Немачкој је, на пример,

последњи медвед био убијен још 1743. године негде у околини Дрездена.

...име континента Африке потиче од латинске речи „Афри“. Тако су стари Римљани називали племе Бербера. После уништења Картагине, Римљани су на њеној територији основали нову провинцију коју су назвали Африка. Тек у 1. веку наше ере тај назив проширен је на читав континент.

...Мађарска сваке године извезе 300 вагона

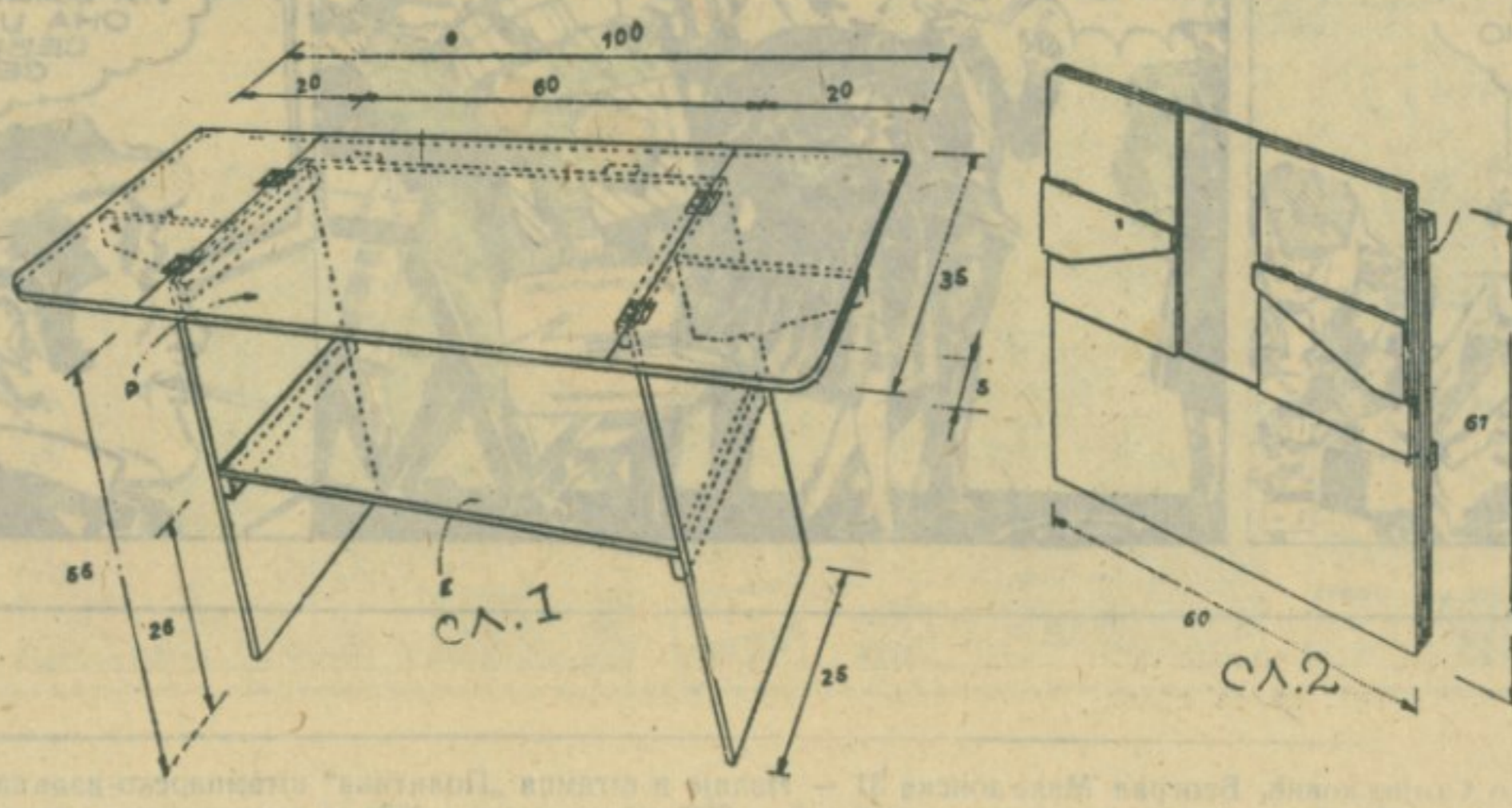
меда. По извозу меда она заузима друго место у Европи.

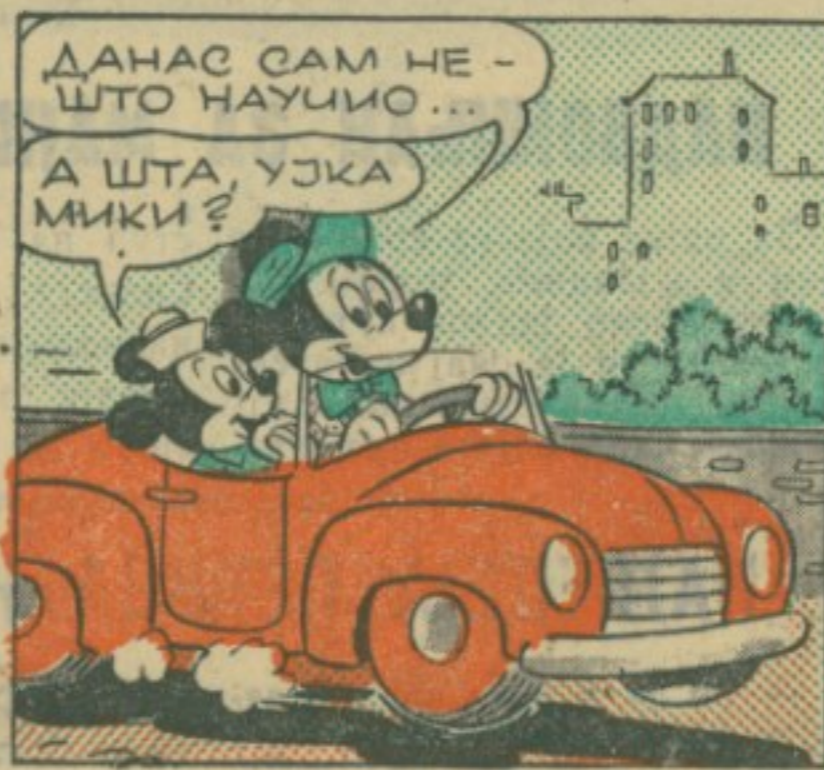
НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ

Сточић за јело и њосуђе

Овај сточић, потпуно на склапање, врло је практичан за разне конзерве, посуђе и друго а може да послужи и као мала витрина у кухињи. За израду овог сточића су потребни само шперплоча дебела 8 мм, неколико дашчица и осам шарки.

А сада да пређемо на израду сточића: направите горњи део који се састоји из три дела спојена помоћу четири шарке. Њихове исправне даске са стране 560x350x15 милиметара држе на себи са даском позати цео сто. Прву преграду на 260 мм од земље држе две узане дуге дашчице прику-

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

НИЈЕ БИЛА
ИЗОЛОВАНА

Срела Пата сина суседа
— електричара и учитала
га:

— Шта ти се десило,
Јоцо, зашто плачеш?
— Ухватио сам ичелу,
а она није била изолова-
на — „стручно“ одговори
малишан.

НЕОБИЧАН ЛОВ

Пера Ждера седи на
обали реке и држи у ру-
кама новине и чекић.

— Шта то радите? —
пита га један познаник.
— Ловим сомове но-
винама.

— А да ли сте ухватили
итогод?

— Још како! Ставим
новине изнад воде и со-
мови појуре да прочитају
најновије вести, ја их онда
само лупнем чекићем по
глави.

— И заиста сте их тако
много ухватили? — чуди
се пролазник.

— Да, ви сте већ де-
сети!

ВОЛИ МЕСЕЦ

Романтично расположе-
на Белка седи са Ши-
лом на клупи у парку,
гледа у Месец и пита:

— Шта више волите Ме-
сец или Сунце?

— Наравно Месец —
каже Шиља — јер сваког
месеца примам плату.